

Uchwała Nr 3455/2021
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia 15 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego „Programu Rozwoju
Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce
na lata 2021-2030”.

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1668 ze zm.) uchwała się co następuje:

§ 1

Zarząd Województwa Wielkopolskiego postanawia przyjąć „Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021-2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się kierownikom wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych i dyrektorom komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Marszałka Województwa

Wojciech Jankowiak

Wicemarszałek

Uzasadnienie
do Uchwały Nr 3455/2021
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia 15 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego „Programu Rozwoju
Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce
na lata 2021-2030”.

Zapewnienie bezpieczeństwa wpisującego się w oczekiwania społeczne wymaga zaangażowania różnych podmiotów ustawowo i statutowo powołanych do niesienia pomocy społeczeństwu w celu ratowania życia, zdrowia i mienia, o których mowa w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 961 ze zm.).

Jednym z najistotniejszych takich podmiotów jest Ochotnicza Straż Pożarna stanowiąca ważne ogniwo ochrony przeciwpożarowej, polegającej na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarem klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. W Wielkopolsce w wielu miejscowościach oddalonych od większych ośrodków miejskich, jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej stanowi jedyną służbę, która jest zdolna do podjęcia tych działań.

Ochotnicze Straże Pożarne prowadzą także czynności prewencyjne. Pełnią również wiodącą rolę w życiu kulturalnym społeczności w których funkcjonują.

Samorząd Województwa Wielkopolskiego corocznie przekazuje jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej znaczącą pomoc finansową na realizację zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, dotując zakupy samochodów pożarniczych, sprzętu i wyposażenia do ratownictwa.

Niniejszy „Program ...” będzie stanowił kontynuację poprzedniego „Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2012-2020”.

Realizacja „Programu Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021-2030”, z udziałem środków finansowych z budżetu Województwa Wielkopolskiego podobnie jak w przypadku wcześniejszego „Programu ...” będzie prowadzona w oparciu o coroczne plany realizacji sporządzane przez Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej Województwa Wielkopolskiego im. Generała Stanisława Taczaka w Poznaniu i przedkładane do akceptacji Zarządowi Województwa Wielkopolskiego do 31 marca każdego roku.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Marszałek Województwa

Marek Woźniak

Załącznik nr 1
do Uchwały ZOW ZOSP RP
Województwa Wielkopolskiego
nr 44/13/2020 z dnia 24.10.2020 r.

Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021-2030

Poznań, 24 października 2020 roku.

UCHWAŁA Nr 44/13/2020
ZARZĄDU ODDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO
ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RP
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
im. gen. Stanisława Taczaka
Z DNIA 24 PAŹDZIERNIKA 2020 ROKU

W sprawie: przyjęcia „Programu Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021 – 2030”

Na podstawie § 40 pkt. 2 i 9 Statutu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka postanawia:

§ 1.

Przyjąć do realizacji „Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021 – 2030” (Załącznik nr 1).

§ 2.

Powierzyć realizację uchwały Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka.

§ 3.

Upoważnić Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka do powołania zespołów roboczych w celu realizacji „Programu Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce w latach 2021 – 2030”.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący posiedzenia
Prezes Zarządu
Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP
Eugeniusz Grzeszczak

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Analiza stanu aktualnego i cele statutowe	4
	1. Stan organizacyjny OSP i Związku OSP	4
	2. Cele Związku OSP RP	4
	3. Sposoby realizacji celów	5
	4. OSP w powiatach	5
	5. Jednostki Operacyjno - Techniczne	6
III.	Aktualna rola i funkcje OSP	7
	1. Podstawowe zadania OSP (wskazywane w statutach)	7
	2. Przedsięwzięcia ratownicze realizowane przez OSP w 2019 r.	8
IV.	Potencjał ratowniczy i teren działania OSP	9
V.	Ratownictwo specjalistyczne (poziom podstawowy)	10
VI.	Zadania realizowane na poziomie podstawowym	10
VII.	Ratownictwo medyczne	15
VIII.	Potencjał osobowy	16
IX.	Wyposażenie sprzętowe	19
X.	Stan bazy OSP	21
XI.	Pozostała działalność statutowa	22
XII.	Finansowanie działalności OSP	24
XIII.	Plan rozwoju OSP	25
	1. Obszar ratowniczy	25
	2. Standardy wyposażenia i wyszkolenia	26
XIV.	Edukacja dla bezpieczeństwa	29
XV.	Optymalizacja bazy lokalowej	30
XVI.	Popularyzacja wolontariatu	30
XVII.	Obszar rozwoju kultury	31
XVIII.	Zarządzanie programem	32
XIX.	Załączniki	33

I. Wstęp

Wielkopolska jest dynamicznie rozwijającym się regionem. W ślad za gospodarczym, infrastrukturalnym i społecznym rozwojem oraz zagrożeniami wynikającymi między innymi z rozwoju transportu, zmian klimatycznych, możliwych awarii technicznych i przemysłowych niezbędne jest zapewnienie adekwatnego poziomu bezpieczeństwa.

Organizacja systemu bezpieczeństwa publicznego wpisującego się w oczekiwania społeczne wymaga zaangażowania wielu podmiotów ustawowo i statutowo powołanych do niesienia pomocy w celu ratowania życia, zdrowia i mienia.

Do podmiotów, o których mowa w ustawie o ochronie przeciwpożarowej należą Ochotnicze Straże Pożarne, których rola w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, w tym zapewnieniu bezpieczeństwa lokalnych społeczności, jest niezmiernie istotna. Szczególnie teraz, kiedy cały kraj, władze i służby przechodzą osobliwy test radzenia sobie z nieznanym dotąd cywilizacyjnym wyzwaniem - walki z pandemią Koronawirusa. Oprócz służby zdrowia i służb Sanepidu na pierwszej linii walki z wirusem stają druhowie strażacy. W ślad za zwiększającą się ilością interwencji (w tym ich strukturą) oraz rosnącymi oczekiwaniami w zakresie podnoszenia jakości usług ratowniczych i prewencyjnych niezbędna jest diagnoza aktualnego stanu funkcjonowania OSP oraz zaplanowanie przedsięwzięć rozwojowych na obecną dekadę.

Wraz z końcem bieżącego roku swą aktualną moc straci strategiczny dokument „Program rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2012 – 2020”. Dzięki jego zapisom w sposób usystematyzowany i planistyczny udało się w ostatniej dekadzie modernizować swoisty system bezpieczeństwa publicznego w Wielkopolsce doposażając jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt nie tylko nowoczesny, o wysokich parametrach użytkowych, ale też jego rozdysponowywanie poparte było rzeczywistą analizą lokalnych zagrożeń.

Niniejszy program, wpisując się w strategię rozwoju ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej dla województwa wielkopolskiego ma na celu wieloaspektowe zoptymalizowanie funkcjonowania OSP poprzez działalność ratowniczą, edukacyjną, kulturotwórczą i prewencyjną. Dokument ten stanowi równocześnie uzupełnienie przyjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 stycznia 2020 r. Uchwały nr XVI/287/20 w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku”.

II. Analiza stanu aktualnego i cele statutowe

1. Stan organizacyjny OSP i Związku OSP RP

Oddział Wojewódzki Związku OSP RP Województwa Wielkopolskiego im. generała Stanisława Taczaka zrzesza 1799 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). Ochotnicze Straże Pożarne są odrębnymi podmiotami posiadającymi osobowość prawną. W skład wielkopolskiego oddziału wchodzi 32 oddziały powiatowe i 214 oddziałów gminnych (równorzędnych). Nasza, wojewódzka organizacja zrzesza ogółem 89592 członków, w tym 61417 mężczyzn, 6977 kobiet, 17180 członków wspierających oraz 3998 członków honorowych.

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej jest ogólnopolskim, samorządnym, trwałym stowarzyszeniem, które zrzesza Ochotnicze Straże Pożarne i inne osoby prawne w celu reprezentowania ich interesów oraz propagowania i realizacji celów statutowych.

Związek wykonuje zadania o charakterze użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej, wspiera różnorodne formy pracy kulturalno-oświatowej, popularyzuje dorobek historyczny ruchu strażackiego, rozwija działalność artystyczną i sportową w Ochotniczych Strażach Pożarnych. Związek działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20 poz. 104 ze zm.), ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 ze zm.), ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) oraz własnego statutu.

2. Cele Związku OSP RP

- działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi, zagrożeniami ekologicznymi, zdarzeniami komunikacyjnymi i innymi miejscowymi zagrożeniami,
- wykonywanie zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej zleconych przez organy administracji publicznej,
- współtworzenie i opiniowanie aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej,
- działanie na rzecz ochrony środowiska,

- informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych zagrożeniach miejscowych oraz sposobach im zapobiegania,
- rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej,
- rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu,
- organizowanie pożarniczego i obronnego wychowania dzieci i młodzieży.

3. Sposoby realizacji celów

- współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną, organami administracji publicznej oraz innymi podmiotami,
- udzielanie pomocy OSP w wyposażeniu w sprzęt, zaopatrywanie w mundury, odznaki i dystynkcje oraz organizowanie szkoleń,
- gromadzenie środków finansowych,
- zapewnienie doradztwa prawnego w zakresie funkcjonowania OSP,
- mobilizowanie społeczeństwa do udziału w realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej,
- inicjowanie i organizowanie imprez sportowych oraz przeglądów dorobku amatorskiego ruchu artystycznego OSP,
- prowadzenie działalności wydawniczej, organizowanie wystaw, udzielanie pomocy w gromadzeniu eksponatów muzealnych,
- przedstawianie organom administracji publicznej wniosków dotyczących doskonalenia stanu ochrony przeciwpożarowej.

4. OSP w powiatach

Oddział powiatowy ZOSP RP	OSP spoza KSRG	OSP w KSRG	RAZEM
chodzieski	13	7	20
czarnkowsko-trzcianecki	29	14	43
gnieźnieński	29	12	41
gostyński	79	11	90
grodziski	39	7	46
jarociński	36	10	46
kaliski	110	22	132
kępiński	45	12	57
kolski	81	14	95
koniński - grodzki	4	2	6
koniński - ziemski	106	25	131
kościański	47	9	56
krotoszyński	50	11	61

Oddział powiatowy ZOSP RP	OSP spoza KSRG	OSP w KSRG	RAZEM
leszczyński	49	13	62
międzychodzki	31	9	40
nowotomyski	38	9	47
obornicki	17	9	26
ostrowski	84	14	98
ostrzeszowski	55	11	66
pilski	41	11	52
pleszewski	37	9	46
poznański	39	28	67
rawicki	49	9	58
słupecki	56	9	65
szamotulski	54	11	65
średzki	26	7	33
śremski	20	6	26
turecki	66	17	83
wągrowiecki	31	8	39
wolsztyński	33	10	43
wrzesiński	15	12	27
złotowski	20	12	32
SUMA	1429	370	1799

Wykaz jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego opisuje tabela stanowiąca załącznik nr 1.

5. Jednostki Operacyjno - Techniczne

Ochotnicze Straże Pożarne są aktualnie w trakcie realizacji Uchwały nr 95/18/2004 Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2004 r. w sprawie kategoryzacji Jednostek Operacyjno-Technicznych Ochotniczych Straży Pożarnych (JOT) poprzez przyjęcie stosownej kategorii JOT. W skali województwa na chwilę obecną zadanie to zrealizowało 1120 jednostek OSP, co stanowi 62,25 % ogólnej liczby OSP.

Kategoria JOT	Suma
I	28
II	199
III	271
IV	622
Razem	1120 / na 1799

III. Aktualna rola i funkcje OSP

Ochotnicze Straże Pożarne jako organizacje pozarządowe, stanowią ważny element systemu bezpieczeństwa państwa. Szczegółowe zadania oraz organizację OSP określa jej statut, który uchwalany jest przez walne zebranie członków OSP. Ponadto wiodącym wyznacznikiem realizowanych zadań jest ich kategoryzacja, przynależność do KSRG oraz posiadane wyposażenie ratownicze i kwalifikacje nabyte podczas szkoleń.

1. Podstawowe zadania OSP

Z Ustawy o ochronie przeciwpożarowej wynika, że Ochotnicza Straż Pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt. Do zadań ochotniczych straży pożarnych wymienionych w ustawie należy w szczególności:

1. Walka z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.
2. Organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawności wykorzystywanej w działaniach ratowniczych.
3. Organizowanie przedsięwzięć oświatowo – kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
4. Upowszechnianie i wspieranie form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
5. Propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

W statutach ochotniczych straży Pożarnych wskazuje się m. in. następujące zadania:

1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, miejscowych zagrożeń oraz klęsk żywiołowych.
3. Udzielanie pomocy ludności dotkniętej zdarzeniami losowymi oraz usuwanie skutków tych zdarzeń.
4. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach oraz sposobach ochrony przed nimi.
5. Upowszechnianie, w szczególności wśród członków OSP, kultury fizycznej i sportu.

6. Prowadzenie działalności kulturalnej i oświatowej.
7. Pełnienie roli lokalnego ośrodka postępu cywilizacyjnego.
8. Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
9. Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych na własnym terenie.

Jak widać z powyższego zestawienia zadania określone w statutach zdecydowanie wykraczają poza obszar ratowniczy – określany w przepisach dotyczących krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Oznacza to możliwość, a wręcz konieczność korzystania z dodatkowego potencjału OSP na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju lokalnych środowisk.

2. Przedsięwzięcia ratownicze realizowane przez OSP w 2019 r.

Ochotnicze Straże Pożarne realizują swoje zadania głównie na terenach mniejszych miejscowości. Są one często jedynymi podmiotami ratowniczymi na terenie gminy. Dzięki OSP zachowane jest kryterium czasowe pozwalające skutecznie likwidować zagrożenia i minimalizować ich skutki na całym obszarze województwa. Strażacy OSP w zależności od posiadanego wyposażenia wykonują zadania z zakresu gaszenia pożarów, ratownictwa technicznego, ratownictwa medycznego oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych. Według danych KW PSP w Poznaniu w roku 2019 straże pożarne (OSP i PSP) w województwie wielkopolskim interweniowały 41.596 razy (wyjazd, co 13 minut). Udział OSP w zdarzeniach wynosi 60,8 %, co wskazuje na niezmiernie istotną rolę strażaków ochotników w działaniach ratowniczych. Jednostki OSP włączone do KSRG interweniowały 25.428 razy, a pozostałe jednostki OSP 8.815 razy.

Analiza rodzaju interwencji, co potwierdzają również dane krajowe wskazuje, że na przestrzeni ostatnich lat OSP zdecydowanie najczęściej interweniują przy miejscowych zagrożeniach – likwidując głównie skutki zdarzeń na drogach, anomalii pogodowych, i udzielając kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej. Nie bez znaczenia są również działania nakierowane na zwalczanie pożarów; w tym zakresie dominują pożary zewnętrzne, w szczególności w uprawach i rolnictwie oraz infrastrukturze lokalnej.

OSP mają ważne znaczenie w akcjach ratowniczych w miejscowościach (na terenach), gdzie nie ma Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych (JRG) Państwowej Straży Pożarnej - głównie poza granicami administracyjnymi miast powiatowych.

Największą ilość interwencji podejmują OSP włączone do KSRG - średnio 70 rocznie jedna OSP. Godne zauważenia jest, iż w 2019 roku 100 OSP brały udział w 100 i więcej

działaniach ratowniczych. (Najwięcej: OSP Swarzędz, OSP Luboń, OSP Wronki, OSP Kórnik, OSP Plewiska, OSP Tarnowo Podgórne). Najwięcej wyjazdów odnotowują OSP znajdujące się w pobliżu szlaków komunikacyjnych. Szczególną rolę w działaniach ratowniczych odgrywają OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Stanowią one **20,5% wszystkich OSP, natomiast wykonują około 65% działań ratowniczych przeprowadzanych przez OSP.**

Udział jednostek OSP zarówno włączonych do KSRG oraz pozostałych opisuje tabela stanowiąca załącznik nr 2.

Odnotowana oraz przewidywana struktura interwencji wskazuje na konieczność wspierania dalszej profesjonalizacji OSP, w szczególności mając na względzie zagrożenia cywilizacyjne wynikające z rozwoju gospodarczego rejonu oraz nasilające się niepokojące zjawiska klimatyczne.

IV. Potencjał ratowniczy i teren działania OSP

Ochotnicze Straże Pożarne charakteryzują się zróżnicowanym terenem działania:

	Liczba	Teren działania
Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG w strukturach Wojewódzkiego Odwołu Operacyjnego	108	Teren województwa
Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG	370	Teren powiatu + strefa poza powiatem ustalona w drodze uzgodnień
Pozostałe OSP	1449	Teren gminy + strefa ustalona w drodze uzgodnień

W świetle powyższego do najistotniejszych kwestii należy:

1. Takie kształtowanie obszarów chronionych, aby do zdarzenia dysponowane były podmioty mogące podjąć działania najszybciej ze względu na gotowość operacyjną i wyposażenie sprzętowe – bez względu na granice administracyjne.
2. Konfigurowanie wojewódzkiego odwołu operacyjnego w sposób umożliwiający skorzystanie z potencjału OSP poza terenem powiatu macierzystego.

Przyjęty normatyw dla KSRG określa następującą funkcjonalność podstawową OSP

- gaszenie pożarów, w tym wewnętrznych,
- ratownictwo medyczne,
- minimalizowanie zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi,

- realizacja zadań ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym i specjalistycznym w dziedzinach ratownictwa:
  - wodnego,
  - chemiczno-ekologicznego,
  - wysokościowego,
  - działań poszukiwawczo-ratowniczych.
  - technicznego.

V. Ratownictwo specjalistyczne (poziom podstawowy)

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej zatwierdził zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego:

- *wodnego – załącznik nr 4,*
- *chemiczno-ekologicznego – załącznik nr 5,*
- *wysokościowego – załącznik nr 6,*
- *działań poszukiwawczo-ratowniczych – załącznik nr 7,*
- *technicznego – załącznik nr 8.*

Ratownictwo w zakresie podstawowym realizują:

1. Wszystkie jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP).
2. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, w szczególności OSP włączone do KSRG, które zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolność do realizacji tych zadań według posiadanych możliwości organizacyjno-sprzętowych i wyszkolenia.
3. Inne podmioty ratownicze współpracujące z KSRG, które zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolność do realizacji tych zadań według posiadanych możliwości organizacyjno-sprzętowych i wyszkolenia.

VI. Zadania realizowane na poziomie podstawowym

A. Ratownictwo wodne:

1. Rozpoznanie i ocena zagrożenia dla: życia i zdrowia, środowiska i mienia.
2. Niesienie pomocy tonącym (w tym na akwenach zalodzonych), poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych ludzi oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy, a także przekazanie poza strefę zagrożenia - poszkodowanych zespołom Państwowego Ratownictwa Medycznego.

3. Ratowanie życia ludzi na wodach powodziowych, poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych osób oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy i ewakuację poza strefę zagrożenia.
4. Zabezpieczenie działań ratowniczych na lodzie oraz innym obszarze wodnym, z uwzględnieniem asekuracji ratowników podczas działań ratowniczych prowadzonych bezpośrednio na wodzie (lodzie) oraz w jego sąsiedztwie (brzegu).
5. Ewakuację ludzi z terenów zalanych, kry lodowej, obszaru wodnego, łodzi, pojazdów lub obiektów i urządzeń hydrotechnicznych.
6. Ewakuację zwierząt.
7. Likwidację lub ograniczenie nagłych zagrożeń wywołanych przez substancje niebezpieczne lub inne czynniki szkodliwe dla środowiska wodnego.
8. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG realizującymi podstawowe i specjalistyczne czynności ratownicze.
9. Współdziałanie z WOPR jak również z innymi podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa wodnego.

A. Ratownictwo chemiczno-ekologiczne

Minimalny zakres zadań realizowanych w zakresie podstawowym obejmuje:

1. Rozpoznanie i zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz wyznaczenie strefy zagrożenia.
2. Podjęcie próby identyfikacji zagrożenia - źródło informacji np.: kierowca, konwojent, maszynista, pracownicy zakładu, oznakowanie pojazdów i opakowań, dokumenty przewozowe, dokumentacja techniczno-ruchowa, plany ratownicze itp.
3. Ewakuację poszkodowanych i zagrożonych ludzi oraz zwierząt poza strefę zagrożenia.
4. Ostrzeganie i alarmowanie o zagrożeniu oraz informowanie o zasadach zachowania, w tym o zagrożeniach wynikających z zadymienia spowodowanego nieprawidłowym spalaniem węgla i innych materiałów.
5. Przeprowadzenie pomiarów za pomocą dostępnych przyrządów.
6. Ograniczanie skutków wycieku substancji ropopochodnych.
7. Stawianie kurtyn wodnych.
8. Prowadzenie czynności w zakresie dekontaminacji wstępnej ludzi na granicy strefy zagrożenia przy użyciu dostępnego sprzętu.
9. Kwalifikowaną pierwszą pomoc poza strefą zagrożenia.

10. Współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi, w tym z SGR CHEM-EKO lub ZRCHEM.

11. Wykonywanie innych czynności wg posiadanego sprzętu oraz wiedzy w danym zakresie.

W przypadku jednostek, które nie spełniają standardu wyposażenia w zakresie podstawowym a także OSP oraz innych podmiotów ratowniczych współpracujących z KSRG, które nie zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolności do realizacji zadań ratownictwa chemicznego i ekologicznego, pierwszy zastęp przybyły na miejsce zdarzenia realizuje:

1. Określenie warunków zewnętrznych zdarzenia, w tym zjawiska towarzyszące zdarzeniu np.: pożar, wybuch, opary, efekty dźwiękowe, określa stan nasycenia infrastrukturą techniczną, itp.
2. Podejmuje próbę identyfikacji substancji chemicznej - źródło informacji np.: kierowca, konwojent, maszynista, pracownicy zakładu, oznakowanie pojazdów i opakowań, dokumenty przewozowe, dokumentacja techniczno- ruchowa, plany ratownicze, itp.
3. Zabezpiecza miejsce zdarzenia i wyznacza strefę zagrożenia.
4. Ustala liczbę osób poszkodowanych i zagrożonych (bez wchodzenia w strefę zagrożenia).
5. Realizuje co najmniej pierwszą pomoc poza strefą zagrożenia.
6. Ostrzega ludność o zagrożeniu i w razie konieczności ewakuuje ludzi, zwierzęta i mienie poza strefę zagrożenia.
7. Wykonuje inne czynności wg posiadanego sprzętu oraz wiedzy w danym zakresie.
8. Przekazuje informacje do właściwego Stanowiska Kierowania KM/P PSP.

B. Ratownictwo wysokościowe

1. Dotarcie ratownika w dół za pomocą dostępnego sprzętu np.:
  - a) drabin,
  - b) z asekuracją z użyciem np: szelek bezpieczeństwa (uprząży asekuracyjnych), karabinków, lin, pętli stanowiskowych, itp.,
  - c) opuszczenia strażaka, (narzędzi, itp.) metodą ułożenia liny w „U”, (zalecaną operacyjnie, ponieważ umożliwia alarmowe przejście z opuszczania w wyciąganie i nie absorbuje rąk opuszczanego strażaka), z wykorzystaniem: lin i węzłów (ratowniczego, ósemki na pętli na końcu liny, ósemki na profilu

zamkniętym, ósemki do łączenia dwóch lin, półwyblinki, flagowego), ruchomego bloczka, dwóch przęseł drabiny nasadkowej ustawionych jako trójnóg,

d) zjazd z wykorzystaniem liny i węzłów.

2. Dotarcie ratownika na wysokość z wykorzystaniem:

a) lin i sprzętu do asekuracji lub autoasekuracji (np.: po konstrukcji stalowej lub po spadowym dachu przy zastosowaniu elementów metody „dolnej asekuracji” oraz pętli z taśm 120 cm i karabinków zakręcanych),

b) drabin pożarniczych i podnośników,

c) dostępnych stałych zabezpieczeń np.: wózki, drabiny z koszem asekuracyjnym lub ze spocznikami.

3. Praca ratownika w podparciu poprzez:

a) bezpośrednie wpięcie w stały punkt asekuracyjny lub stanowisko (np. za szczebel drabiny),

b) wpięcie do liny pionowej,

c) wpięcie do liny poziomej.

4. Zabezpieczenie poszkodowanego przed upadkiem z wykorzystaniem liny, pętli do asekuracji i uprząży ewakuacyjnej.

5. Ewakuacja osób, zwierząt i mienia przez:

a) wyciągnięcie lub opuszczenie z asekuracją z wykorzystaniem lin, trójnożu ratowniczego (opcjonalnie dwóch przęseł drabiny nasadkowej ustawionych jako trójnóg) oraz innego sprzętu będącego na wyposażeniu jednostki i eksploatowanego zgodnie z zaleceniami producenta (np: linkowe urządzenie ratownicze, trójkąt ewakuacyjny z szelkami itp.),

b) użycie ruchomego bloczka,

c) użycie węzła - ratowniczy, półwyblinka, flagowy, ósemka (na pętli na końcu liny, na profilu zamkniętym, do łączenia dwóch lin), szelki ratownicze wiązane końcem liny.

d) użycie skokochronu (jeśli stanowi wyposażenie jednostki).

6. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG, w tym treningi doskonalące na specjalistycznym obiekcie (3 kondygnacyjnej wspinalni sportowej w JRG).

7. Współdziałanie z innymi podmiotami współpracującymi z KSRG (w tym między innymi: CSRG, GOPR, LPR, OSP spoza KSRG, PCK, PZA, TOPR, itp.)

C. Działania poszukiwawczo-ratownicze:

1. Rozpoznanie, w tym identyfikacja zagrożeń oraz określenie wielkości strefy zagrożenia.
2. Wstępne ustalenie liczby osób zaginionych.
3. Zabezpieczenie, w tym oświetlenie miejsca zdarzenia.
4. Lokalizacja osób znajdujących się w miejscach niedostępnych (bez stosowania elektronicznego sprzętu lokalizacyjnego i psów ratowniczych).
5. Dotarcie do poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu, udzielenie kwalifikowanej pierwszej pomocy, ewakuacja osób poszkodowanych i zagrożonych ze strefy zagrożenia.
6. Zabezpieczenie konstrukcji w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa ratowników prowadzących działania ratownicze i dla ewakuacji poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu.
7. Zabezpieczenie instalacji technicznych w obiekcie.
8. Wykonywanie dostępu do zlokalizowanych poszkodowanych, niewymagające wykonywania złożonych prac rozbiórkowych, przekopów, itp. z wykorzystaniem posiadanego sprzętu.
9. Ewakuacja zwierząt i mienia.
10. Współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi

D. Ratownictwo techniczne

1. Rozpoznanie i ocena zagrożenia dla:
  - a) życia i zdrowia,
  - b) środowiska i mienia.
2. Niesienie pomocy uwięzionym osobom poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych ludzi oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy, a także przekazanie poza strefę zagrożenia - poszkodowanych zespołom Państwowego Ratownictwa Medycznego.
3. Zabezpieczenie działań ratowniczych z uwzględnieniem asekuracji ratowników podczas działań ratowniczych prowadzonych bezpośrednio w strefie zagrożenia oraz w jego sąsiedztwie.
4. Stabilizację, cięcie, rozpieranie, podnoszenie lub przemieszczanie elementów konstrukcji, instalacji i urządzeń, a także części obiektów oraz przeszkód naturalnych i sztucznych w celu zlikwidowania lub ograniczenia zagrożenia dla osób, zwierząt, środowiska, infrastruktury i innego mienia w ramach posiadanego wyposażenia.

5. Ewakuację ludzi z miejsc gdzie występuje zagrożenie dla życia i zdrowia.
6. Ewakuację zwierząt.
7. Likwidację lub ograniczenie niewielkich, nagłych zagrożeń wywołanych przez substancje niebezpieczne lub inne czynniki szkodliwe dla środowiska.
8. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG realizującymi podstawowe i specjalistyczne czynności ratownicze.
9. Współdziałanie z innymi podmiotami zdolnymi do wykonywania ratownictwa technicznego.

W 2019 r. Wielkopolski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zatwierdził Zaktualizowany Plan Sieci Jednostek Ratownictwa Specjalistycznego na Poziomie Podstawowym. Zawiera on:

OSP	RATOWNICTWO				
	WODNE	CHEMICZNO - EKOLOGICZNE	WYSOKOŚCIOWE	POSZUKIWAWCZO- RATOWNICZE	TECHNCZNE
OSP KSRG	179	165	156	179	253
OSP spoza KSRG	13	4	6	6	9

Szczegółowy wykaz OSP ujętych w Planie Rozwoju Sieci Jednostek Ratownictwa Specjalistycznego na Poziomie Podstawowym zawiera załącznik nr 3.

VII. Ratownictwo medyczne

Pod pojęciem ratownictwa medycznego należy rozumieć wykonywanie w trybie pilnym, medycznych działań ratowniczych wobec osób, znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Ratowanie życia i zdrowia ludzi stanowi najistotniejsze spośród zadań nałożonych na podmioty Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego, zwanego dalej „KSRG” i jest nieodłącznym elementem każdej dziedziny ratownictwa. Zatem działalność ratownicza podmiotów KSRG musi obejmować również ratownictwo medyczne, w szczególności, w sytuacji braku możliwości jego skutecznej realizacji przez jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM). Zakres ratownictwa medycznego realizowanego przez podmioty KSRG określony został w ustawie z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U.2006.191.1410) oraz w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu

ratowniczo – gaśniczego (Dz.U.11.46.239) i obejmuje wykonywanie przez ratowników czynności z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy. Podmioty KSRG wskazane zostały jako jednostki współpracujące z systemem PRM.

Ratownictwo medyczne w KSRG realizują:

1. Wszystkie jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP).
2. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, w szczególności OSP włączone do KSRG, posiadające gotowość operacyjną do podjęcia działań ratownictwa medycznego przez co najmniej 2 ratowników (w rozumieniu ustawy o PRM) w składzie zastępu ratowniczego.

Docelowo, zdolność do podjęcia działań ratownictwa medycznego powinny posiadać wszystkie podmioty KSRG.

W zależności od liczebności dostępnych ratowników i ich kwalifikacji oraz wyposażenia technicznego, podmioty realizujące ratownictwo medyczne utrzymują gotowość operacyjną poziomu A lub B, lub C.

Istotnym zadaniem jest, aby ustalić zasady i schemat wyposażania jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt do ratownictwa medycznego oraz części zamienne (np. elektrody do defibrylatorów) i materiały opatrunkowe.

Największym wyzwaniem na najbliższe lata będzie:

1. Spełnienie normatywu wyposażenia dla ratownictwa specjalistycznego i przygotowanie OSP do realizowania ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym.
2. Spełnienie normatywu dla ratownictwa medycznego.
3. Włączanie OSP do systemu wg założonego planu (spełnienie kryteriów osobowych, sprzętowych, szkoleniowych i logistycznych).

VIII. Potencjał osobowy

Podstawą skutecznej działalności każdej OSP jest odpowiedni zasób osobowy. **Warunkiem uczestnictwa w działaniach ratowniczych jest czynne członkostwo, aktualne przeszkolenie w zakresie BHP, wyszkolenie pożarnicze, wiek w przedziale ustalonym ustawowo, a także badania lekarskie i ubezpieczenie.**

Osoby niespełniające ww. warunków będące członkami OSP mogą realizować inne zadania określone w niniejszym programie.

Jednym z warunków uczestnictwa w działaniach jest stosowne wykształcenie; w przypadku strażaków ochotników niezbędne jest ukończenie przynajmniej kursu podstawowego.

Zgodnie z przyjętymi standardami KG PSP w OSP włączonej do KSRG powinno być **co najmniej 12 ratowników** (2 obsady samochodu gaśniczego średniego) spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych będących w stałej gotowości operacyjnej.

Na terenie Wielkopolski występuje 1 OSP włączona do KSRG, w której ilość ratowników spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych jest mniejsza niż 2 obsady pojazdu, braki wynoszą 1 strażak.

Ponadto, na podstawie kryteriów KG PSP przyjęto, że ratownicy (minimum 12 w każdej OSP) powinni posiadać następujące przeszkolenie pożarnicze:

Szkolenie podstawowe – 12 (cały stan), w tym:

- naczelników – 2,
- dowódców – 2,
- kierowców konserwatorów sprzętu – 3,
- z zakresu ratownictwa technicznego – 4,
- z zakresu zabezpieczenia lądowania LPR – 4 osoby,
- kpp – 4 osoby.

Należy przy tym zaznaczyć, że poszczególni funkcyjni powinni również spełniać inne wymagania określone w odrębnych przepisach np. konserwator sprzętu (kierowca) – prawo jazdy wymaganej kategorii, zaświadczenie do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych, stosowne przeszkolenie do obsługi posiadanego specjalistycznego wyposażenia.

Analiza potrzeb OSP włączonych do KSRG wskazuje na następujące braki:

Szkolenie podstawowe - 1

- szkolenie naczelników – 17
- szkolenie kpp – 19,
- recertyfikacja kpp – 1208,
- szkolenie kierowców konserwatorów sprzętu – 23,
- szkolenie z zakresu ratownictwa technicznego – 3,
- szkolenie z zakresu zabezpieczenia lądowania LPR – 83,

Analiza potrzeb OSP spoza KSRG wskazuje na następujące braki*:

- szkolenie podstawowe – 3657,
- szkolenie naczelników – 929,
- szkolenie dowódców – 1111,
- szkolenie kpp – 1007,
- szkolenie kierowców konserwatorów sprzętu – 767,
- szkolenie z zakresu ratownictwa technicznego – 829,

* na podstawie danych z Systemu OSP

Poważnym wyzwaniem na najbliższe lata będzie uzupełnienie brakującego wykształcenia. W praktyce realizacja zadania możliwa będzie do **roku 2030**.

Kolejnym przedsięwzięciem, realizowanym równolegle, którego realizacja wymagać będzie znacznych nakładów będzie szkolenie członków OSP planowanych do włączenia do KSRG

Bardzo istotną kwestią, która uwidacznia się w ostatnich latach to problem braku systemowych rozwiązań rekompensujących przedsiębiorcom udział członków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach. Brak stosownych regulacji prowadzi do trudnych wyborów, przed którymi stają członkowie OSP i sami przedsiębiorcy, a tym samym obniża to gotowość operacyjną OSP. Rozwiązanie problemu leży w gestii ustawodawców.

W najbliższych latach poważnym wyzwaniem będzie odmłodzenie stanów osobowych ratowników w poszczególnych OSP, a co za tym idzie utrzymania ich na poziomie zapewniającym przyjęte kryteria KG PSP w zakresie wykształcenia (migracja za pracą, zmniejszające się zainteresowanie służbą ochotniczą, niż demograficzny).

Bardzo ważnym zadaniem do rozwiązania w najbliższych latach będzie osiągnięcie wymaganych normatywów wykształcenia członków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz ogólną procedurą dysponowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, do zdarzeń mogą być dysponowane tylko zastępy, w składzie których znajdują się strażacy posiadający odpowiednie kwalifikacje np. przeszkolenie pożarnicze, ważne badania lekarskie, uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi oraz ukończone szkolenie dowódcze. **Poważnym problemem w zapewnieniu sprawności operacyjnej OSP jest brak kierowców z kat. C.** Bez kierowcy z wymaganymi uprawnieniami nie wyjedzie żaden zastęp, dlatego też konieczne jest intensywne szkolenie kierowców w zakresie prawa jazdy kategorii C oraz uprawnień do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi.

Wychodząc naprzeciw aktualnie obowiązującym trendom i wymogom należy rozpowszechniać także szkolenie w trybie e-learningowym a szkolenia i doskonalenie stacjonarne organizować w trybie weekendowym.

Zasadnym byłoby stworzyć możliwość finansowania szkoleń członków OSP ze środków Funduszu Pracy (współpraca z Powiatowymi Urzędami Pracy).

IX. Wyposażenie sprzętowe

Pojazdy pożarnicze

Ochotnicze Straże Pożarne na terenie województwa dysponują **1714 samochodami ratowniczo-gaśniczymi**, z czego ok. **34,95%** eksploatowanych jest ponad 30 lat. Rozpatrując krajowy system ratowniczo-gaśniczy, na łączną liczbę **630** pojazdów aż **123** charakteryzuje się wiekiem powyżej 30 lat.

W celu uzyskania i utrzymania wieku pojazdów poniżej 30 lat, w odniesieniu do minimalnego standardu wyposażenia OSP w KSRG, corocznie należałoby wymieniać: ok. 35 pojazdów średnich i ciężkich. Zakładając tylko wymianę pojazdów liczących powyżej 30 lat dla OSP spoza KSRG należy zakupić szacunkowo corocznie: 16 samochodów średnich i ciężkich oraz 20 samochodów lekkich.

Realizując to zadanie w takiej wielkości osiągniemy dopiero w roku 2045 wiek wszystkich pojazdów poniżej 30 lat.

Sprzęt ochrony dróg oddechowych

Realizując założenia KG PSP, w których zapisano, że OSP w KSRG ma prowadzić działania w zakresie gaszenia pożarów, w szczególności wewnątrz obiektów, każda OSP powinna posiadać minimum **4 komplety nadciśnieniowych** aparatów ochrony dróg oddechowych, co gwarantuje bezpieczeństwo ratownikom jak też skuteczność i efektywność prowadzonych działań ratowniczych. Aby zapewnić standard 4 aparatów OSP w KSRG, przy założeniu, wymiany aparatu po 15 latach corocznie należy wymieniać 87 aparatów, natomiast zakładając wymianę aparatów także dla OSP spoza KSRG należy corocznie zakupić dodatkowo 36 szt.

Odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej

W celu zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w każdej OSP włączonej do KSRG powinno znajdować się minimum (zgodnie z przyjętym standardem wyposażenia) **12 kompletów odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej**. Aby zapewnić

ww. standard należy corocznie dla OSP w KSRG zakupić 390 zestawów, a spoza KSRG 1219 kompletów.

Pompy

Ostatnie powódzie oraz wynikająca z tego tytułu konieczność podjęcia działań ratowniczych, w szczególności pompowanie wody zanieczyszczonej, wskazała na potrzebę posiadania na wyposażeniu OSP w KSRG pomp do wody zanieczyszczonej.

W celu zapewnienia pełnej realizacji zadań przez OSP w KSRG podczas działań powodziowych i podtopień jak też osiągnięcia założonego standardu wyposażenia zasadnym jest aby OSP w KSRG posiadały **2 pompy do wody zanieczyszczonej** w celu realizacji zarówno działań ratowniczych jak też humanitarnych – druga pompa nie stanowiłaby wyposażenia samochodu gaśniczego tylko wyposażenie OSP możliwe do dostarczenia bezpośrednio na miejsce zdarzenia. Aby zachować standard wyposażenia należy corocznie dla OSP w KSRG zakupić 16 pomp, a spoza KSRG 18 szt.

Hydrauliczne urządzenia ratownicze

Zwiększający się udział OSP włączonych do KSRG w działaniach z zakresu ratownictwa technicznego podczas miejscowych zagrożeń, zwłaszcza podczas ratownictwa na drogach oraz spełnienie warunku, by najbliższa OSP od miejsca zdarzenia podjęła działanie ratownicze w czasie do 15 minut konieczne jest doposażenie OSP w hydrauliczne narzędzia ratownicze.

Z analizy danych wynika, że 19 OSP w KSRG nie posiada narzędzi hydraulicznych. Aby zapewnić standard okresowej wymiany przy założeniu piętnastoletniego okresu eksploatacji należy corocznie w OSP z KSRG wymieniać 22 zestawy narzędzi hydraulicznych.

Agregaty prądotwórcze

Zapewnienie możliwości oświetlenia terenu działań ratowniczych oraz ewentualnego podtrzymywania pracy urządzeń podczas zaniku energii elektrycznej powoduje konieczność, wyposażenia OSP włączonych do KSRG w agregaty prądotwórcze oraz najaśnice. Aby zachować standard wyposażenia należy corocznie dla OSP w KSRG jak i spoza KSRG zakupić po 16 agregatów prądotwórczych.

Zestawienie tabelaryczne rocznych potrzeb ilościowych i finansowych dla planowanych zakupów sprzętu

	Ciężkie i średnie samochody ratowniczo-gaśnicze	Lekkie samochody ratowniczo-gaśnicze	Sprzęt ochrony dróg oddechowych	Odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej	Pompy do wody zanieczyszczonej	Narzędzia hydrauliczne	Agregaty prądotwórcze
Sztuk	16	20	123	1609	34	22	32

Analizując skuteczność działań jednostek OSP (nie włączonych do KSRG) w pierwszej kolejności należy je wyposażać w pilarki spalinowe i przenośne najaśnice pozwalające samodzielnie prowadzić działania ratownicze związane z usuwaniem skutków anomalii pogodowych.

Ratownictwo specjalistyczne na poziomie podstawowym

W związku ze zdefiniowaniem normatywów i określeniem zakresu działań praktycznie nie ma obecnie OSP spełniającej stawiane wymagania sprzętowe.

*Szczegółowy plan sieci dla każdej dziedziny ratownictwa, określa **Załącznik nr 3**.*

Ratownictwo medyczne

W związku ze zmianą normatywów i określeniem zakresu działań większość OSP wymaga doposażenia posiadanych zestawów do ratownictwa medycznego (PSP-R1) oraz przeszkolenia zgodnie z Zasadami organizacji ratownictwa medycznego w KSRG.

*Standard wyposażenia ujęty został w **Załączniku nr 9**.*

X. Stan bazy OSP

Stan bazy OSP, a więc budynki, ich wielkość, standard wykorzystania oraz posiadane instalacje jest zróżnicowany.

Dla potrzeb opracowania w polu zainteresowania są szczególnie:

- a) liczba stanowisk garażowych w strażnicy,
- a) stan ogrzewania mający wpływ na możliwości użytkowania obiektu w warunkach zimowych, pozwalający na zachowanie w gotowości operacyjnej samochodów gaśniczych i innych pojazdów do celów ratowniczych przez 24 godziny na dobę,
- b) stan zaplecza socjalnego w remizach.

W 500 OSP problem stanowi brak ogrzewania strażnicy, co w konsekwencji powoduje, że w okresie zimowym nie jest utrzymywana pełna gotowość samochodów gaśniczych przez 24 godziny na dobę. Każdorazowo zadysponowanie takiej OSP do działań w okresie spadku temperatur poniżej 0°C powoduje wydłużenie czasu podjęcia interwencji

o co najmniej kilkanaście minut, ze względu na konieczność uzupełnienia środka gaśniczego (wody) w samochodzie. Z uwagi na wagę oraz wielkość środków finansowych jakie generuje realizacja tych potrzeb winny być one współfinansowane ze środków zewnętrznych np. WRPO.

Łącznie Ochotnicze Straże Pożarne użytkują 1786 strażnic, najczęściej wybudowanych własnymi siłami. W większości są to obiekty wielofunkcyjne, służące całej społeczności. Z powyższej liczby 1291 obiektów posiada ogrzewanie.

Różnie też przedstawia się tytuł prawny obiektów.

XI. Pozostała działalność statutowa

Ochotnicze Straże Pożarne były i są miejscem kultywowania tradycji narodowej, kultury i sztuki. Pod patronatem OSP funkcjonuje:

- 51 orkiestr,
- 47 zespołów artystycznych,
- 355 drużyn sportowych.

Ważna dla środowiska strażackiego jest troska o własne tradycje, sztandar, zachowanie wiedzy o ich dorobku dla przyszłych pokoleń. I tak 909 OSP prowadzi na bieżąco własną kronikę, 185 izb tradycji gromadzi eksponaty dokumentujące życie strażaków i lokalnych środowisk. Są one cennym źródłem informacji dla dokumentowania historii pożarnictwa i życia tych środowisk. Swój sztandar posiada 1035 OSP. W Wielkopolsce działają przy OSP utworzone w roku 2008 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) - 44 „Internetowe Centra Edukacyjno-Oświatowe na Wsi” oraz 25 „Wiosek Internetowych”.

OSP pełnią rolę edukacyjną, patriotyczną, wychowawczą, kultywują tradycje narodowe i lokalne, są często jedynymi ośrodkami postępu cywilizacyjnego w małych miejscowościach.

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze

W działalności Związku OSP RP ważne miejsce zajmuje praca z młodzieżą. MDP działają przy OSP, w szkołach - w miejscu zamieszkania. Przy OSP w Wielkopolsce funkcjonuje 1005 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP) liczących ponad 13,4 tys. członków

w tym ponad 5,2 tys. dziewcząt. W ostatnim roku ponad 0,7 tys. spośród nich stało się pełnoprawnymi członkami OSP. Drużyny te stanowią „zaplecze logistyczne” dla ratowników.

Zadania MDP - wg „Regulaminu organizacyjnego MDP” to:

- a) udział w zapobieganiu pożarom przez oddziaływanie na środowisko w celu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- a) podnoszenie wiedzy i umiejętności swoich członków w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej,
- b) organizowanie działalności kulturalno-oświatowej w środowisku z uwzględnieniem problematyki ochrony przeciwpożarowej, w tym m.in. prowadzenie kącika pamięci, kroniki, sprawowania opieki nad weteranami OSP, grobami poległych strażaków itp.
- c) rozwijanie sprawności fizycznej poprzez uprawianie różnych dyscyplin sportowych i turystyki,
- d) podejmowanie i realizacja innych zadań pożytecznych dla ochrony przeciwpożarowej i drużyny oraz macierzystej OSP,
- e) działalność wolontariacka.

Formy propagowania ochrony przeciwpożarowej realizowane przez OSP i Związek OSP RP to:

- Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”,
- Obozy szkoleniowo-wypoczynkowe młodzieżowych drużyn pożarniczych,
- Zawody sportowo-pożarnicze OSP wg regulaminu polskiego,
- Zawody sportowo-pożarnicze OSP i KDP wg regulaminu CTIF,
- Zawody sportowo-pożarnicze MDP wg regulaminu CTIF,
- Zawody MDP w sportach obronnych,
- Regionalne Przeglądy Orkiestr OSP i Ogólnopolski Festiwal Orkiestr OSP (organizowane w cyklu dwuletnim),
- Regionalne Spotkania Zespołów Artystycznych OSP i Ogólnopolskie Spotkania Zespołów Artystycznych OSP (organizowane w cyklu dwuletnim),
- Festiwal Piosenki Strażackiej,
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Zapobiegajmy Pożarom”,
- Warsztaty artystyczne dla laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Zapobiegajmy Pożarom”,
- Ogólnopolski Konkurs Kronik OSP,
- Konkurs na pamiętniki, wspomnienia, relacje i opracowania „Z dziejów OSP”,
- Konkurs na prace popularnonaukowe i badawcze dotyczące historii pożarnictwa,

- Aktywność w zakresie upowszechniania turystyki regionalnej,
- Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Turnieje Sportowe.

XII. Finansowanie działalności OSP

Pokrywanie kosztów finansowania Ochotniczych Straży Pożarnych regulują w szczególności przepisy rozdziału 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991r. (tj. .Dz.U. Nr 178, poz.1380 z późn. zm.).

Z punktu widzenia bieżącego funkcjonowania Ochotniczych Straży Pożarnych najistotniejsze jest finansowanie ich działalności przez jednostki samorządu terytorialnego. Zapisy ustawy o ochronie przeciwpożarowej stanowią, iż koszty: wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia, w tym BHP, zapewnienia gotowości bojowej OSP, bezpłatnego umundurowania członków OSP, ubezpieczenia, badań lekarskich, **ponosi gmina.**

Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej wynikają także z treści ustawy o samorządzie gminnym, które zaliczone zostały do zadań użyteczności publicznej gminy. Z powyższymi przepisami powiązane są normy dotyczące sposobów finansowania przedsięwzięć ze środków publicznych. Zastosowanie tu mają przepisy ustawy o finansach publicznych.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej „*Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać Ochotniczym Strażom Pożarnym środki pieniężne w formie dotacji*”. Przepis ten dotyczy wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, a więc szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Źródła finansowania działalności statutowej OSP jakie dostępne są w obecnym stanie prawnym to:

- budżet państwa,
- samorządy terytorialne,
- fundusze ochrony środowiska,
- składki członkowskie,
- darowizny (pieniężne i dary rzeczowe),
- dotacje ze środków publicznych i prywatnych (granty, programy celowe, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, fundusze celowe, środki unijne itp.),
- sponsoring,

- odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (organizacje pożytku publicznego),
- zbiórki publiczne, kampanie,
- dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe,
- dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego,
- dochody z działalności gospodarczej,
- spadki, zapisy,
- inne źródła: kredyty, pożyczki, itp.

XIII. Plan rozwoju OSP

1. Obszar ratowniczy

W przedmiotowym obszarze, biorąc pod uwagę analizę potencjału OSP włączonych do KSRG, ich stan wyszkolenia, wyposażenia i wyekwipowania niezbędne jest ustandaryzowanie funkcjonowania OSP poprzez::

- Doposażenie istniejących OSP do obowiązującego normatywu, w tym ratownictwa specjalistycznego i medycznego,
- Odmłodzenie oraz wymiana przestarzałego sprzętu,
- Doszkolenie członków OSP do przyjętego standardu,
- Włączenie kolejnych OSP do KSRG wg przyjętych planów, połączone ze spełnieniem standardów KG PSP,
- Kontynuacja kampanii promującej członkostwo czynne w OSP celem zapewnienia optymalnych obsad osobowych OSP,
- Poprawę bazy lokalowej OSP, w szczególności w zakresie całodobowej gotowości pojazdów,
- Specjalizowanie i profilowanie działalności OSP, w tym z zakresu ochrony ludności,
- Rozwój bazy szkoleniowej i optymalizacja systemu szkolenia w tym poprzez dalszy rozwój e-learningowego systemu szkolenia,
- Zwiększenie mobilności OSP m.in. poprzez angażowanie pracowników jednostek organizacyjnych gminy lub zakładów, których gmina jest organem założycielskim.

W ramach programu uzupełnianie w sprzęt, urządzenia i wyposażenie oraz szkolenia w OSP realizowane będzie w oparciu o następujące priorytety:

- Doposażenie i wymiana pojazdów pożarniczych.
- Osiągnięcie standardu wyposażenia w zakresie ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym, zgodnie z przyjętym planem sieci.
- Uzupelnienie braków sprzętowych i szkoleniowych w zakresie ratownictwa medycznego
- Uzupelnienie pozostałych braków szkoleniowych.
- Uzupelnienie i okresowa wymiana odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej ratowników (ubrania specjalne, buty specjalne, rękawice specjalne, hełmy, kominiarki niepalne),
- Uzupelnienie i okresowa wymiana aparatów ochrony dróg oddechowych,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana hydraulicznych narzędzi ratowniczych,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana pomp do wody zanieczyszczonej,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana agregatów prądotwórczych.

2. Standardy wyposażenia i wyszkolenia

Minimalny standard dla OSP w KSRG i przewidzianych do włączenia do KSRG przedstawia poniższa tabela (w oparciu o analizę KG PSP)

Minimalny standard wyposażenia:

- Co najmniej średni samochód ratowniczo-gaśniczy z wyposażeniem posiadający moduł techniczny lub samochód gaśniczy średni i samochód techniczny z wyposażeniem, o okresie eksploatacji poniżej 30 lat (od daty produkcji bądź karosacji/zabudowy), umożliwiającej realizację założonych działań ratowniczych.
- System selektywnego alarmowania wraz z powiadamianiem SMS lub inny równoważny,
- zestaw hydrauliczny,
- aparaty ochrony dróg oddechowych (ODO)– 4 szt.,
- sygnalizatory bezruchu)– 4 szt.,
- sprzęt oświetleniowy (agregat min. 2,2 kW (trójfazowy) + najaśnice)
- drabina wysuwna lub 4 nasadkowe,
- radiotelefony nasobne – 3 szt.,
- pilarka do drewna,
- pompa szlamowa,
- wyposażenie medyczne do poziomu ujętego w planie sieci ratownictwa medycznego (załącznik nr 8),
- odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej min. 12 kpl. (ubranie specjalne, ubranie koszarowe, buty specjalne, hełm, rękawice specjalne, kominiarka niepalna),
- latarki – 2 szt.

Standard wyszkolenia

- podstawowe – 12 osób,
- dowódców – 2 osoby,
- ratownictwa technicznego - 4 osoby,
- kierowców konserwatorów sprzętu - 3 osoby,
- kwalifikowanej pierwszej pomocy - 6 osób,
- zabezpieczenia lądowania LPR - 4 osoby,
- naczelników - 2 osoby.

Liczba ratowników – min. 12

Z uwagi na istotną rolę jaką pełnią OSP w środowiskach lokalnych, w celu zapewnienia ich rozwoju, zachodzi potrzeba przyjęcia standardów. **Kolejność zaspokajania potrzeb sprzętowo-szkoleniowych powinna następować w oparciu o priorytety operacyjne wynikające z aktualnych analiz zagrożeń zabezpieczenia operacyjnego poszczególnych powiatów w tym między innymi ilości wyjazdów oraz z uwzględnieniem realizacji zadań o charakterze prewencyjnym.**

Minimalny standard dla OSP spoza KSRG**Standard wyposażenia:**

- samochód ratowniczo-gaśniczy ze zbiornikiem na wodę lub specjalny, nie starszy niż 30 lat wyposażony w radiotelefon przewoźny,
- aparaty ODO z sygnalizatorami bezruchu – 2 szt.,
- drabina wysuwana lub 4 nasadkowe,
- radiotelefony nasobne – 2 szt.,
- pilarka do drewna,
- pompa szlamowa,
- agregat prądowórczy 2,2 kW wraz z masztem oświetleniowym 2 x 500 W,
- zestaw PSP R-1,
- odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej min. 12 kpl. (ubranie specjalne, ubranie koszarowe, buty specjalne, hełm, rękawice specjalne, kominiarka niepalna),
- latarki – 2 szt.

Standard wyszkolenia

- jak dla OSP w KSRG jednak bez szkoleń LPR i technicznych (nie dotyczy OSP posiadających sprzęt techniczny).

Liczba ratowników – min. 12

Biorąc pod uwagę niejednokrotnie konieczność wykonywania przedsięwzięć niestandardowych oraz czynności specjalistycznych proponuje się następujące dodatkowe

funkcje – możliwe do realizacji przez wybrane OSP. Jednocześnie proponuje się aby ustalanie dodatkowej funkcjonalności wynikało z potrzeb lokalnych (zagrożeń) lub wskazań wynikających z potrzeb Wojewódzkiego Odwołu Operacyjnego.

Propozycja profilowania OSP spoza KSRG do realizacji wąskiego zakresu zadań ratowniczych

- zaopatrzenie wodne,
- zaplecze logistyczne,
- przeciwpowodziowe,
- owady błonkoskrzydłe,
- zwalczanie skutków wichur,
- zwalczanie skutków intensywnych opadów,
- gaszenie pożarów w przestrzeniach nieurbanizowanych np. pożary lasów.

Ratownictwo specjalistyczne poziom podstawowy

Wprowadzone przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego określiły minimalny standard wyposażenia dla ratownictw:

- *wodnego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 4,*
- *chemiczno-ekologicznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 5,*
- *wysokościowego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 6,*
- *działań poszukiwawczo-ratowniczych – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 7,*
- *technicznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 8,*
- *ratownictwa medycznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 9.*

Docelowo do końca 2030 wszystkie podmioty KSRG będą realizowały działania na poziomie podstawowym w wszystkich dziedzinach ratowniczych.

Ratownictwo medyczne

Standard kwalifikacji i liczebności ratowników

Dla poziomu gotowości A:

co najmniej 8 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników dla zapewnienia w składzie zastępu podejmującego interwencję co najmniej 2 ratowników.

Dla poziomu gotowości B:

co najmniej 12 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników dla zapewnienia podjęcia interwencji przez co najmniej czteroosobowy zastęp składający się w całości z ratowników.

Dla poziomu gotowości C:

co najmniej 12 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników, a co najmniej 8 powinno posiadać uprawnienia instruktora ratownictwa medycznego dla zapewnienia podjęcia interwencji przez co najmniej sześćosobową sekcję składającą się w całości z ratowników, w tym co najmniej 2 instruktorów ratownictwa medycznego.

Kolejność zaspokajania potrzeb sprzętowo-szkoleniowych powinna następować w oparciu o priorytety operacyjne wynikające z aktualnych analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego opracowywanych na terenie poszczególnych powiatów.

XIII. Edukacja dla bezpieczeństwa

- Włączenie członków OSP do Wielkopolskiego Programu Zapobiegania i Walki z Pożarami – Edukacja i Profilaktyka Pożarowa, w tym promowania bezpiecznych zachowań, organizowania akcji prewencyjnych i edukacyjnych, organizowania dni otwartych strażnic itp.
- Włączenie się członków OSP w przeglądy bezpieczeństwa pożarowego organizowanego przez samorządy przy współdziałaniu lokalnych komend – po uzgodnieniu zasad.
- Kształcenie liderów OSP.
- Podnoszenie świadomości o zagrożeniach wynikających z problemów alkoholowych i narkomanii.

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze

- W przypadku braku młodzieżowej drużyny pożarniczej zaleca się jej utworzenie i prowadzenie przy każdej OSP. Nieodzowne jest zwiększenie włączania w działalność straży kobiet.
- tworzenie warunków do rozwoju i szkolenia młodzieżowych drużyn pożarniczych przy OSP m. in. poprzez takie działania jak:

- organizowanie obozów szkoleniowych dla członków młodzieżowych drużyn pożarniczych, w tym wdrożenie „Regulaminu zdobywania specjalności pożarniczych”,
- tworzenie i publikowanie materiałów szkoleniowych dla MDP w Internecie,
- kontynuacja i rozwijanie gminnych, powiatowych i wojewódzkiego Rajdu MDP,
- popularyzowanie udziału wielkopolskiej młodzieży w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom” oraz w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Zapobiegajmy Pożarom”,

XV. Optymalizacja bazy lokalowej

- Dążenie do spełnienia standardu technicznego strażnic (proponycja poniżej).
- Zapewnienie odpowiedniego zaplecza multimedialnego.
- Zabezpieczenie łącz internetowych i miejsc do doskonalenia zawodowego.
- Dostosowanie obiektów strażnicy OSP do wymagań BHP.

Standard strażnicy dla OSP w KSRG

- **co najmniej dwa stanowiska garażowe,**
- **ogrzewanie, w tym stanowisk garażowych,**
- **zainstalowany system selektywnego alarmowania,**
- zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników (boksy dla strażaków z osobistym umundurowaniem, łazienki, sanitariaty, natrysk, pralka itp.),
- miejsce do ćwiczeń,
- obiekt poddany termomodernizacji.
- pralka do ubrań specjalnych – min. 1 na gminę,

Standard strażnicy dla OSP spoza KSRG

- co najmniej jedno stanowiska garażowe,
- ogrzewanie, w tym stanowisk garażowych,
- zainstalowany system selektywnego alarmowania.

W miarę możliwości:

- zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników (boksy dla strażaków z osobistym umundurowaniem, łazienki, sanitariaty, natrysk, pralka itp.),
- miejsce do ćwiczeń,
- obiekt poddany termomodernizacji.

XVI. Popularyzacja wolontariatu

Zagadnienie to winno być realizowane poprzez:

- Podejmowanie bieżącej współpracy z mediami w celu informowania społeczeństwa o działaniach OSP podejmowanych na rzecz lokalnych społeczności.
- Przygotowywanie materiałów informacyjnych o różnym charakterze (informacji prasowych, broszur itp.),
- Tworzenie i prowadzenie stron internetowych OSP,
- Przygotowywanie wystaw, konferencji, sympozjów,
- Kształcenie liderów OSP,
- Korzystanie z innych środków na ochronę przeciwpożarową.

XVII. Obszar rozwoju kultury

W przedmiotowym obszarze przyjmuje się jako wiodące następujące przedsięwzięcia:

- Rozwój orkiestr i zespołów artystycznych poprzez udzielanie pomocy merytorycznej, w tym organizowanie szkoleń i warsztatów dla kapelmistrzów, kierowników oraz animatorów kultury, organizowanie przeglądów, festiwali, koncertów itp. amatorskiego ruchu artystycznego,
- Promowanie imprez okolicznościowych i patriotycznych poprzez pomoc w organizacji uroczystości patriotycznych, religijnych oraz strażackich, szczególnie upamiętniających historię najstarszych OSP z prezentacją ich dorobku.
- Organizowanie spotkań, szkoleń, narad dla działaczy w celu pogłębienia wiedzy i wymiany doświadczeń.
- Kulturowanie dorobku wielu pokoleń członków OSP i Związku OSP RP.
- Kontynuowanie i rozwijanie działalności historyczno-muzealnej oraz dokumentacyjnej. Wsparcie dla idei i rozwoju kronikarstwa realizowanego w Wielkopolskim Klubie Kronikarza.
- Zwiększanie liczby wydawnictw prezentujących materiały historyczne oraz tworzenie warunków ułatwiających powstawanie nowych izb tradycji OSP.
- Rozwinięcie współpracy z Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach oraz lokalnymi placówkami muzealnymi w celu uzyskania merytorycznej wiedzy

na temat prawidłowego przechowywania, opisywania i katalogowania oraz udostępnienia społeczności lokalnej zgromadzonych eksponatów.

- Stworzenie bazy i opisanie izb tradycji OSP oraz umieszczenie tej informacji na ogólnodostępnej stronie internetowej.

XVIII. Zarządzanie programem

Wdrożenie programu, jego monitorowanie, pozyskiwanie środków na realizację celów wymagać będzie wprowadzenia odpowiednich mechanizmów. W praktyce proponuje się przyjmowanie rocznych planów realizacyjnych oraz ewaluację ich realizacji po zakończeniu roku kalendarzowego. Realizacja celów programu wymaga współpracy na szczeblu województwa władz Oddziału Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Wielkopolskiego im. generała Stanisława Taczaka, Kierownictwa Komendy Wojewódzkiej PSP z władzami Samorządu Województwa i służbami Wojewody. Wszelkie przedsięwzięcia, które dotyczą działalności operacyjnej wymagać będą ścisłej współpracy komend miejskich i powiatowych PSP, zarządów oddziałów Związku OSP RP i Zarządów OSP z władzami samorządów gmin i powiatów.

Przy określaniu potrzeb na poszczególne lata należy kierować się:

- **realnymi brakami wyposażenia OSP ujętych planie sieci jednostek przewidzianych do realizacji ratownictwa specjalistycznego ma poziomie podstawowym, następnie należy uzupełnić ten normatyw we wszystkich OSP w KSRG,**
- **w przypadku zakupu pojazdów należy stworzyć ranking, który będzie się opierał m.in. na:**
  - **możliwościach finansowych** (zarówno własnych, samorządowych jak i ze źródeł zewnętrznych),
  - **konieczności spełnienia min. wymagań w zakresie liczby przeszkolonych ratowników – 6 i kierowców operatorów - min. 1 oraz min. 1 dowódca ,**
  - **liczby obsługiwanych zdarzeń danej OSP**
  - **liczby oraz wieku posiadanych pojazdów,**
  - **potrzebach doposażenia wynikających z potencjalnych zagrożeń.**

XIX. Załączniki

Załącznik nr 1. Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG (stan 31.12.2019)

Załącznik nr 2. Udział w działaniach ratowniczych jednostek OSP w roku 2019

- włączonych do KSRG

- pozostałych

Załącznik nr 3. Ratownictwo specjalistyczne – plan sieci. Poziom podstawowy (stan kwiecień 2020)

Załącznik nr 4. Zasady organizacji ratownictwa wodnego w KSRG

Załącznik nr 5. Zasady organizacji ratownictwa chemiczno – ekologicznego w KSRG

Załącznik nr 6. Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG

Załącznik nr 7. Zasady organizacji działań poszukiwawczo – ratowniczych w KSRG

Załącznik nr 8. Zasady organizacji ratownictwa technicznego w KSRG

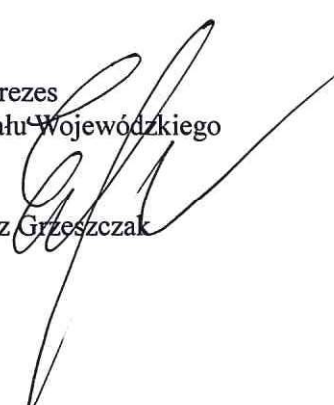
Załącznik nr 9. Zasady organizacji ratownictwa medycznego w KSRG

Załączniki w wersji elektronicznej.

Podpis:

Prezes
Zarządu Oddziału Wojewódzkiego

Eugeniusz Grzeszczak

Załącznik nr 1
do Uchwały ZOW ZOSP RP
Województwa Wielkopolskiego
nr 44/13/2020 z dnia 24.10.2020 r.

Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021-2030

Poznań, 24 października 2020 roku.

UCHWAŁA Nr 44/13/2020
ZARZĄDU ODDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO
ZWIĄZKU OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH RP
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
im. gen. Stanisława Taczaka
Z DNIA 24 PAŹDZIERNIKA 2020 ROKU

W sprawie: przyjęcia „Programu Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021 – 2030”

Na podstawie § 40 pkt. 2 i 9 Statutu Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Zarząd Oddziału Wojewódzkiego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka postanawia:

§ 1.

Przyjąć do realizacji „Program Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2021 – 2030” (Załącznik nr 1).

§ 2.

Powierzyć realizację uchwały Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka.

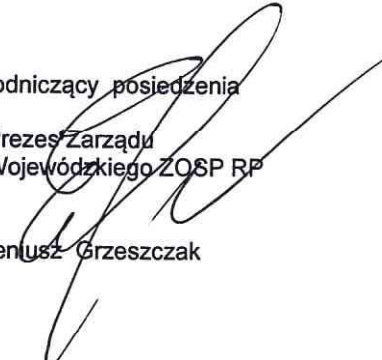
§ 3.

Upoważnić Prezydium Zarządu Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP Województwa Wielkopolskiego im. gen. Stanisława Taczaka do powołania zespołów roboczych w celu realizacji „Programu Rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce w latach 2021 – 2030”.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący posiedzenia
Prezes Zarządu
Oddziału Wojewódzkiego ZOSP RP
Eugeniusz Grzeszczak

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Analiza stanu aktualnego i cele statutowe	4
	1. Stan organizacyjny OSP i Związku OSP	4
	2. Cele Związku OSP RP	4
	3. Sposoby realizacji celów	5
	4. OSP w powiatach	5
	5. Jednostki Operacyjno - Techniczne	6
III.	Aktualna rola i funkcje OSP	7
	1. Podstawowe zadania OSP (wskazywane w statutach)	7
	2. Przedsięwzięcia ratownicze realizowane przez OSP w 2019 r.	8
IV.	Potencjał ratowniczy i teren działania OSP	9
V.	Ratownictwo specjalistyczne (poziom podstawowy)	10
VI.	Zadania realizowane na poziomie podstawowym	10
VII.	Ratownictwo medyczne	15
VIII.	Potencjał osobowy	16
IX.	Wyposażenie sprzętowe	19
X.	Stan bazy OSP	21
XI.	Pozostała działalność statutowa	22
XII.	Finansowanie działalności OSP	24
XIII.	Plan rozwoju OSP	25
	1. Obszar ratowniczy	25
	2. Standardy wyposażenia i wyszkolenia	26
XIV.	Edukacja dla bezpieczeństwa	29
XV.	Optymalizacja bazy lokalowej	30
XVI.	Popularyzacja wolontariatu	30
XVII.	Obszar rozwoju kultury	31
XVIII.	Zarządzanie programem	32
XIX.	Załączniki	33

I. Wstęp

Wielkopolska jest dynamicznie rozwijającym się regionem. W ślad za gospodarczym, infrastrukturalnym i społecznym rozwojem oraz zagrożeniami wynikającymi między innymi z rozwoju transportu, zmian klimatycznych, możliwych awarii technicznych i przemysłowych niezbędne jest zapewnienie adekwatnego poziomu bezpieczeństwa.

Organizacja systemu bezpieczeństwa publicznego wpisującego się w oczekiwania społeczne wymaga zaangażowania wielu podmiotów ustawowo i statutowo powołanych do niesienia pomocy w celu ratowania życia, zdrowia i mienia.

Do podmiotów, o których mowa w ustawie o ochronie przeciwpożarowej należą Ochotnicze Straże Pożarne, których rola w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, w tym zapewnieniu bezpieczeństwa lokalnych społeczności, jest niezmiernie istotna. Szczególnie teraz, kiedy cały kraj, władze i służby przechodzą osobliwy test radzenia sobie z nieznanym dotąd cywilizacyjnym wyzwaniem - walki z pandemią Koronawirusa. Oprócz służby zdrowia i służb Sanepidu na pierwszej linii walki z wirusem stają druhowie strażacy. W ślad za zwiększającą się ilością interwencji (w tym ich strukturą) oraz rosnącymi oczekiwaniami w zakresie podnoszenia jakości usług ratowniczych i prewencyjnych niezbędna jest diagnoza aktualnego stanu funkcjonowania OSP oraz zaplanowanie przedsięwzięć rozwojowych na obecną dekadę.

Wraz z końcem bieżącego roku swą aktualną moc straci strategiczny dokument „Program rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych w Wielkopolsce na lata 2012 – 2020”. Dzięki jego zapisom w sposób usystematyzowany i planistyczny udało się w ostatniej dekadzie modernizować swoisty system bezpieczeństwa publicznego w Wielkopolsce doposażając jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt nie tylko nowoczesny, o wysokich parametrach użytkowych, ale też jego rozdysponowywanie poparte było rzeczywistą analizą lokalnych zagrożeń.

Niniejszy program, wpisując się w strategię rozwoju ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej dla województwa wielkopolskiego ma na celu wieloaspektowe zoptymalizowanie funkcjonowania OSP poprzez działalność ratowniczą, edukacyjną, kulturotwórczą i prewencyjną. Dokument ten stanowi równocześnie uzupełnienie przyjętej przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 27 stycznia 2020 r. Uchwały nr XVI/287/20 w sprawie przyjęcia „Strategii rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku”.

II. Analiza stanu aktualnego i cele statutowe

1. Stan organizacyjny OSP i Związku OSP RP

Oddział Wojewódzki Związku OSP RP Województwa Wielkopolskiego im. generała Stanisława Taczaka zrzesza 1799 Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). Ochotnicze Straże Pożarne są odrębnymi podmiotami posiadającymi osobowość prawną. W skład wielkopolskiego oddziału wchodzi 32 oddziały powiatowe i 214 oddziałów gminnych (równorzędnych). Nasza, wojewódzka organizacja zrzesza ogółem 89592 członków, w tym 61417 mężczyzn, 6977 kobiet, 17180 członków wspierających oraz 3998 członków honorowych.

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej jest ogólnopolskim, samorządnym, trwałym stowarzyszeniem, które zrzesza Ochotnicze Straże Pożarne i inne osoby prawne w celu reprezentowania ich interesów oraz propagowania i realizacji celów statutowych.

Związek wykonuje zadania o charakterze użyteczności publicznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej, wspiera różnorodne formy pracy kulturalno-oświatowej, popularyzuje dorobek historyczny ruchu strażackiego, rozwija działalność artystyczną i sportową w Ochotniczych Strażach Pożarnych. Związek działa na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20 poz. 104 ze zm.), ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 ze zm.), ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r., Nr 234, poz. 1536 z późn. zm.) oraz własnego statutu.

2. Cele Związku OSP RP

- działanie na rzecz ochrony życia, zdrowia i mienia przed pożarami, klęskami żywiołowymi, zagrożeniami ekologicznymi, zdarzeniami komunikacyjnymi i innymi miejscowymi zagrożeniami,
- wykonywanie zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej zleconych przez organy administracji publicznej,
- współtworzenie i opiniowanie aktów normatywnych dotyczących ochrony przeciwpożarowej,
- działanie na rzecz ochrony środowiska,

- informowanie o występujących zagrożeniach pożarowych i innych zagrożeniach miejscowych oraz sposobach im zapobiegania,
- rozwijanie i upowszechnianie działalności kulturalnej,
- rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu,
- organizowanie pożarniczego i obronnego wychowania dzieci i młodzieży.

3. Sposoby realizacji celów

- współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną, organami administracji publicznej oraz innymi podmiotami,
- udzielanie pomocy OSP w wyposażeniu w sprzęt, zaopatrywanie w mundury, odznaki i dystynkcje oraz organizowanie szkoleń,
- gromadzenie środków finansowych,
- zapewnienie doradztwa prawnego w zakresie funkcjonowania OSP,
- mobilizowanie społeczeństwa do udziału w realizacji zadań ochrony przeciwpożarowej,
- inicjowanie i organizowanie imprez sportowych oraz przeglądów dorobku amatorskiego ruchu artystycznego OSP,
- prowadzenie działalności wydawniczej, organizowanie wystaw, udzielanie pomocy w gromadzeniu eksponatów muzealnych,
- przedstawianie organom administracji publicznej wniosków dotyczących doskonalenia stanu ochrony przeciwpożarowej.

4. OSP w powiatach

Oddział powiatowy ZOSP RP	OSP spoza KSRG	OSP w KSRG	RAZEM
chodzieski	13	7	20
czarnkowsko-trzcianecki	29	14	43
gnieźnieński	29	12	41
gostyński	79	11	90
grodziski	39	7	46
jarociński	36	10	46
kaliski	110	22	132
kępiński	45	12	57
kolski	81	14	95
koniński - grodzki	4	2	6
koniński - ziemski	106	25	131
kościański	47	9	56
krotoszyński	50	11	61

Oddział powiatowy ZOSP RP	OSP spoza KSRG	OSP w KSRG	RAZEM
leszczyński	49	13	62
międzychodzki	31	9	40
nowotomyski	38	9	47
obornicki	17	9	26
ostrowski	84	14	98
ostrzeszowski	55	11	66
pilski	41	11	52
pleszewski	37	9	46
poznański	39	28	67
rawicki	49	9	58
słupecki	56	9	65
szamotulski	54	11	65
średzki	26	7	33
śremski	20	6	26
turecki	66	17	83
wągrowiecki	31	8	39
wolsztyński	33	10	43
wrzesiński	15	12	27
złotowski	20	12	32
SUMA	1429	370	1799

Wykaz jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego opisuje tabela stanowiąca załącznik nr 1.

5. Jednostki Operacyjno - Techniczne

Ochotnicze Straże Pożarne są aktualnie w trakcie realizacji Uchwały nr 95/18/2004 Prezydium Zarządu Głównego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 16 grudnia 2004 r. w sprawie kategoryzacji Jednostek Operacyjno-Technicznych Ochotniczych Straży Pożarnych (JOT) poprzez przyjęcie stosownej kategorii JOT. W skali województwa na chwilę obecną zadanie to zrealizowało 1120 jednostek OSP, co stanowi 62,25 % ogólnej liczby OSP.

Kategoria JOT	Suma
I	28
II	199
III	271
IV	622
Razem	1120 / na 1799

III. Aktualna rola i funkcje OSP

Ochotnicze Straże Pożarne jako organizacje pozarządowe, stanowią ważny element systemu bezpieczeństwa państwa. Szczegółowe zadania oraz organizację OSP określa jej statut, który uchwalany jest przez walne zebranie członków OSP. Ponadto wiodącym wyznacznikiem realizowanych zadań jest ich kategoryzacja, przynależność do KSRG oraz posiadane wyposażenie ratownicze i kwalifikacje nabyte podczas szkoleń.

1. Podstawowe zadania OSP

Z Ustawy o ochronie przeciwpożarowej wynika, że Ochotnicza Straż Pożarna jest jednostką umundurowaną, wyposażoną w specjalistyczny sprzęt. Do zadań ochotniczych straży pożarnych wymienionych w ustawie należy w szczególności:

1. Walka z pożarami, klęskami żywiołowymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami.
2. Organizowanie przedsięwzięć służących krzewieniu sportu i kultury fizycznej pozwalających na rozwinięcie sprawności wykorzystywanej w działaniach ratowniczych.
3. Organizowanie przedsięwzięć oświatowo – kulturalnych propagujących wiedzę i umiejętności w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
4. Upowszechnianie i wspieranie form współdziałania między lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
5. Propagowanie zasad udzielania pierwszej pomocy poszkodowanym w wyniku pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

W statutach ochotniczych straży Pożarnych wskazuje się m. in. następujące zadania:

1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, miejscowych zagrożeń oraz klęsk żywiołowych.
3. Udzielanie pomocy ludności dotkniętej zdarzeniami losowymi oraz usuwanie skutków tych zdarzeń.
4. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach oraz sposobach ochrony przed nimi.
5. Upowszechnianie, w szczególności wśród członków OSP, kultury fizycznej i sportu.

6. Prowadzenie działalności kulturalnej i oświatowej.
7. Pełnienie roli lokalnego ośrodka postępu cywilizacyjnego.
8. Podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.
9. Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych na własnym terenie.

Jak widać z powyższego zestawienia zadania określone w statutach zdecydowanie wykraczają poza obszar ratowniczy – określany w przepisach dotyczących krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Oznacza to możliwość, a wręcz konieczność korzystania z dodatkowego potencjału OSP na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju lokalnych środowisk.

2. Przedsięwzięcia ratownicze realizowane przez OSP w 2019 r.

Ochotnicze Straże Pożarne realizują swoje zadania głównie na terenach mniejszych miejscowości. Są one często jedynymi podmiotami ratowniczymi na terenie gminy. Dzięki OSP zachowane jest kryterium czasowe pozwalające skutecznie likwidować zagrożenia i minimalizować ich skutki na całym obszarze województwa. Strażacy OSP w zależności od posiadanego wyposażenia wykonują zadania z zakresu gaszenia pożarów, ratownictwa technicznego, ratownictwa medycznego oraz usuwania skutków klęsk żywiołowych. Według danych KW PSP w Poznaniu w roku 2019 straże pożarne (OSP i PSP) w województwie wielkopolskim interweniowały 41.596 razy (wyjazd, co 13 minut). Udział OSP w zdarzeniach wynosi 60,8 %, co wskazuje na niezmiernie istotną rolę strażaków ochotników w działaniach ratowniczych. Jednostki OSP włączone do KSRG interweniowały 25.428 razy, a pozostałe jednostki OSP 8.815 razy.

Analiza rodzaju interwencji, co potwierdzają również dane krajowe wskazuje, że na przestrzeni ostatnich lat OSP zdecydowanie najczęściej interweniują przy miejscowych zagrożeniach – likwidując głównie skutki zdarzeń na drogach, anomalii pogodowych, i udzielając kwalifikowanej pierwszej pomocy medycznej. Nie bez znaczenia są również działania nakierowane na zwalczanie pożarów; w tym zakresie dominują pożary zewnętrzne, w szczególności w uprawach i rolnictwie oraz infrastrukturze lokalnej.

OSP mają ważne znaczenie w akcjach ratowniczych w miejscowościach (na terenach), gdzie nie ma Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych (JRG) Państwowej Straży Pożarnej - głównie poza granicami administracyjnymi miast powiatowych.

Największą ilość interwencji podejmują OSP włączone do KSRG - średnio 70 rocznie jedna OSP. Godne zauważenia jest, iż w 2019 roku 100 OSP brały udział w 100 i więcej

działaniach ratowniczych. (Najwięcej: OSP Swarzędz, OSP Luboń, OSP Wronki, OSP Kórnik, OSP Plewiska, OSP Tarnowo Podgórne). Najwięcej wyjazdów odnotowują OSP znajdujące się w pobliżu szlaków komunikacyjnych. Szczególną rolę w działaniach ratowniczych odgrywają OSP włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Stanowią one **20,5% wszystkich OSP, natomiast wykonują około 65% działań ratowniczych przeprowadzanych przez OSP.**

Udział jednostek OSP zarówno włączonych do KSRG oraz pozostałych opisuje tabela stanowiąca załącznik nr 2.

Odnotowana oraz przewidywana struktura interwencji wskazuje na konieczność wspierania dalszej profesjonalizacji OSP, w szczególności mając na względzie zagrożenia cywilizacyjne wynikające z rozwoju gospodarczego rejonu oraz nasilające się niepokojące zjawiska klimatyczne.

IV. Potencjał ratowniczy i teren działania OSP

Ochotnicze Straże Pożarne charakteryzują się zróżnicowanym terenem działania:

	Liczba	Teren działania
Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG w strukturach Wojewódzkiego Odwołu Operacyjnego	108	Teren województwa
Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG	370	Teren powiatu + strefa poza powiatem ustalona w drodze uzgodnień
Pozostałe OSP	1449	Teren gminy + strefa ustalona w drodze uzgodnień

W świetle powyższego do najistotniejszych kwestii należy:

1. Takie kształtowanie obszarów chronionych, aby do zdarzenia dysponowane były podmioty mogące podjąć działania najszybciej ze względu na gotowość operacyjną i wyposażenie sprzętowe – bez względu na granice administracyjne.
2. Konfigurowanie wojewódzkiego odwołu operacyjnego w sposób umożliwiający skorzystanie z potencjału OSP poza terenem powiatu macierzystego.

Przyjęty normatyw dla KSRG określa następującą funkcjonalność podstawową OSP

- gaszenie pożarów, w tym wewnętrznych,
- ratownictwo medyczne,
- minimalizowanie zagrożeń związanych z klęskami żywiołowymi,

- realizacja zadań ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym i specjalistycznym w dziedzinach ratownictwa:
  - wodnego,
  - chemiczno-ekologicznego,
  - wysokościowego,
  - działań poszukiwawczo-ratowniczych.
  - technicznego.

V. Ratownictwo specjalistyczne (poziom podstawowy)

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej zatwierdził zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego:

- *wodnego – załącznik nr 4,*
- *chemiczno-ekologicznego – załącznik nr 5,*
- *wysokościowego – załącznik nr 6,*
- *działań poszukiwawczo-ratowniczych – załącznik nr 7,*
- *technicznego – załącznik nr 8.*

Ratownictwo w zakresie podstawowym realizują:

1. Wszystkie jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP).
2. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, w szczególności OSP włączone do KSRG, które zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolność do realizacji tych zadań według posiadanych możliwości organizacyjno-sprzętowych i wyszkolenia.
3. Inne podmioty ratownicze współpracujące z KSRG, które zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolność do realizacji tych zadań według posiadanych możliwości organizacyjno-sprzętowych i wyszkolenia.

VI. Zadania realizowane na poziomie podstawowym

A. Ratownictwo wodne:

1. Rozpoznanie i ocena zagrożenia dla: życia i zdrowia, środowiska i mienia.
2. Niesienie pomocy tonącym (w tym na akwenach zalodzonych), poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych ludzi oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy, a także przekazanie poza strefę zagrożenia - poszkodowanych zespołom Państwowego Ratownictwa Medycznego.

3. Ratowanie życia ludzi na wodach powodziowych, poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych osób oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy i ewakuację poza strefę zagrożenia.
4. Zabezpieczenie działań ratowniczych na lodzie oraz innym obszarze wodnym, z uwzględnieniem asekuracji ratowników podczas działań ratowniczych prowadzonych bezpośrednio na wodzie (lodzie) oraz w jego sąsiedztwie (brzegu).
5. Ewakuację ludzi z terenów zalanych, kry lodowej, obszaru wodnego, łodzi, pojazdów lub obiektów i urządzeń hydrotechnicznych.
6. Ewakuację zwierząt.
7. Likwidację lub ograniczenie nagłych zagrożeń wywołanych przez substancje niebezpieczne lub inne czynniki szkodliwe dla środowiska wodnego.
8. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG realizującymi podstawowe i specjalistyczne czynności ratownicze.
9. Współdziałanie z WOPR jak również z innymi podmiotami uprawnionymi do wykonywania ratownictwa wodnego.

A. Ratownictwo chemiczno-ekologiczne

Minimalny zakres zadań realizowanych w zakresie podstawowym obejmuje:

1. Rozpoznanie i zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz wyznaczenie strefy zagrożenia.
2. Podjęcie próby identyfikacji zagrożenia - źródło informacji np.: kierowca, konwojent, maszynista, pracownicy zakładu, oznakowanie pojazdów i opakowań, dokumenty przewozowe, dokumentacja techniczno-ruchowa, plany ratownicze itp.
3. Ewakuację poszkodowanych i zagrożonych ludzi oraz zwierząt poza strefę zagrożenia.
4. Ostrzeganie i alarmowanie o zagrożeniu oraz informowanie o zasadach zachowania, w tym o zagrożeniach wynikających z zadymienia spowodowanego nieprawidłowym spalaniem węgla i innych materiałów.
5. Przeprowadzenie pomiarów za pomocą dostępnych przyrządów.
6. Ograniczanie skutków wycieku substancji ropopochodnych.
7. Stawianie kurtyn wodnych.
8. Prowadzenie czynności w zakresie dekontaminacji wstępnej ludzi na granicy strefy zagrożenia przy użyciu dostępnego sprzętu.
9. Kwalifikowaną pierwszą pomoc poza strefą zagrożenia.

10. Współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi, w tym z SGR CHEM-EKO lub ZRCHEM.

11. Wykonywanie innych czynności wg posiadanego sprzętu oraz wiedzy w danym zakresie.

W przypadku jednostek, które nie spełniają standardu wyposażenia w zakresie podstawowym a także OSP oraz innych podmiotów ratowniczych współpracujących z KSRG, które nie zadeklarowały w gotowości operacyjnej zdolności do realizacji zadań ratownictwa chemicznego i ekologicznego, pierwszy zastęp przybyły na miejsce zdarzenia realizuje:

1. Określenie warunków zewnętrznych zdarzenia, w tym zjawiska towarzyszące zdarzeniu np.: pożar, wybuch, opary, efekty dźwiękowe, określa stan nasycenia infrastrukturą techniczną, itp.
2. Podejmuje próbę identyfikacji substancji chemicznej - źródło informacji np.: kierowca, konwojent, maszynista, pracownicy zakładu, oznakowanie pojazdów i opakowań, dokumenty przewozowe, dokumentacja techniczno- ruchowa, plany ratownicze, itp.
3. Zabezpiecza miejsce zdarzenia i wyznacza strefę zagrożenia.
4. Ustala liczbę osób poszkodowanych i zagrożonych (bez wchodzenia w strefę zagrożenia).
5. Realizuje co najmniej pierwszą pomoc poza strefą zagrożenia.
6. Ostrzega ludność o zagrożeniu i w razie konieczności ewakuuje ludzi, zwierzęta i mienie poza strefę zagrożenia.
7. Wykonuje inne czynności wg posiadanego sprzętu oraz wiedzy w danym zakresie.
8. Przekazuje informacje do właściwego Stanowiska Kierowania KM/P PSP.

B. Ratownictwo wysokościowe

1. Dotarcie ratownika w dół za pomocą dostępnego sprzętu np.:
  - a) drabin,
  - b) z asekuracją z użyciem np: szelek bezpieczeństwa (uprząży asekuracyjnych), karabinków, lin, pętli stanowiskowych, itp.,
  - c) opuszczenia strażaka, (narzędzi, itp.) metodą ułożenia liny w „U”, (zalecaną operacyjnie, ponieważ umożliwia alarmowe przejście z opuszczania w wyciąganie i nie absorbuje rąk opuszczanego strażaka), z wykorzystaniem: lin i węzłów (ratowniczego, ósemki na pętli na końcu liny, ósemki na profilu

zamkniętym, ósemki do łączenia dwóch lin, półwyblinki, flagowego),
ruchomego bloczka, dwóch przęseł drabiny nasadkowej ustawionych jako
trójnóg,

d) zjazd z wykorzystaniem liny i węzłów.

2. Dotarcie ratownika na wysokość z wykorzystaniem:

a) lin i sprzętu do asekuracji lub autoasekuracji (np.: po konstrukcji stalowej
lub po spadowym dachu przy zastosowaniu elementów metody „dolnej
asekuracji” oraz pętli z taśm 120 cm i karabinków zakręcanych),

b) drabin pożarniczych i podnośników,

c) dostępnych stałych zabezpieczeń np.: wózki, drabiny z koszem asekuracyjnym
lub ze spocznikami.

3. Praca ratownika w podparciu poprzez:

a) bezpośrednie wpięcie w stały punkt asekuracyjny lub stanowisko (np. za
szczebel drabiny),

b) wpięcie do liny pionowej,

c) wpięcie do liny poziomej.

4. Zabezpieczenie poszkodowanego przed upadkiem z wykorzystaniem liny, pętli
do asekuracji i uprząży ewakuacyjnej.

5. Ewakuacja osób, zwierząt i mienia przez:

a) wyciągnięcie lub opuszczenie z asekuracją z wykorzystaniem lin, trójnożu
ratowniczego (opcjonalnie dwóch przęseł drabiny nasadkowej ustawionych
jako trójnóg) oraz innego sprzętu będącego na wyposażeniu jednostki
i eksploatowanego zgodnie z zaleceniami producenta (np: linkowe urządzenie
ratownicze, trójkąt ewakuacyjny z szelkami itp.),

b) użycie ruchomego bloczka,

c) użycie węzła - ratowniczy, półwyblinka, flagowy, ósemka (na pętli na końcu
liny,
na profilu zamkniętym, do łączenia dwóch lin), szelki ratownicze wiązane
końcem liny.

d) użycie skokochronu (jeśli stanowi wyposażenie jednostki).

6. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG, w tym treningi doskonalące
na specjalistycznym obiekcie (3 kondygnacyjnej wspinalni sportowej w JRG).

7. Współdziałanie z innymi podmiotami współpracującymi z KSRG (w tym między
innymi: CSRG, GOPR, LPR, OSP spoza KSRG, PCK, PZA, TOPR, itp.)

C. Działania poszukiwawczo-ratownicze:

1. Rozpoznanie, w tym identyfikacja zagrożeń oraz określenie wielkości strefy zagrożenia.
2. Wstępne ustalenie liczby osób zaginionych.
3. Zabezpieczenie, w tym oświetlenie miejsca zdarzenia.
4. Lokalizacja osób znajdujących się w miejscach niedostępnych (bez stosowania elektronicznego sprzętu lokalizacyjnego i psów ratowniczych).
5. Dotarcie do poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu, udzielenie kwalifikowanej pierwszej pomocy, ewakuacja osób poszkodowanych i zagrożonych ze strefy zagrożenia.
6. Zabezpieczenie konstrukcji w zakresie niezbędnym dla bezpieczeństwa ratowników prowadzących działania ratownicze i dla ewakuacji poszkodowanych z wykorzystaniem posiadanego sprzętu.
7. Zabezpieczenie instalacji technicznych w obiekcie.
8. Wykonywanie dostępu do zlokalizowanych poszkodowanych, niewymagające wykonywania złożonych prac rozbiórkowych, przekopów, itp. z wykorzystaniem posiadanego sprzętu.
9. Ewakuacja zwierząt i mienia.
10. Współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi

D. Ratownictwo techniczne

1. Rozpoznanie i ocena zagrożenia dla:
  - a) życia i zdrowia,
  - b) środowiska i mienia.
2. Niesienie pomocy uwięzionym osobom poprzez dotarcie do poszkodowanych lub zagrożonych ludzi oraz udzielenie im kwalifikowanej pierwszej pomocy, a także przekazanie poza strefę zagrożenia - poszkodowanych zespołom Państwowego Ratownictwa Medycznego.
3. Zabezpieczenie działań ratowniczych z uwzględnieniem asekuracji ratowników podczas działań ratowniczych prowadzonych bezpośrednio w strefie zagrożenia oraz w jego sąsiedztwie.
4. Stabilizację, cięcie, rozpieranie, podnoszenie lub przemieszczanie elementów konstrukcji, instalacji i urządzeń, a także części obiektów oraz przeszkód naturalnych i sztucznych w celu zlikwidowania lub ograniczenia zagrożenia dla osób, zwierząt, środowiska, infrastruktury i innego mienia w ramach posiadanego wyposażenia.

5. Ewakuację ludzi z miejsc gdzie występuje zagrożenie dla życia i zdrowia.
6. Ewakuację zwierząt.
7. Likwidację lub ograniczenie niewielkich, nagłych zagrożeń wywołanych przez substancje niebezpieczne lub inne czynniki szkodliwe dla środowiska.
8. Współdziałanie z innymi podmiotami KSRG realizującymi podstawowe i specjalistyczne czynności ratownicze.
9. Współdziałanie z innymi podmiotami zdolnymi do wykonywania ratownictwa technicznego.

W 2019 r. Wielkopolski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej zatwierdził Zaktualizowany Plan Sieci Jednostek Ratownictwa Specjalistycznego na Poziomie Podstawowym. Zawiera on:

OSP	RATOWNICTWO				
	WODNE	CHEMICZNO - EKOLOGICZNE	WYSOKOŚCIOWE	POSZUKIWAWCZO- RATOWNICZE	TECHNCZNE
OSP KSRG	179	165	156	179	253
OSP spoza KSRG	13	4	6	6	9

Szczegółowy wykaz OSP ujętych w Planie Rozwoju Sieci Jednostek Ratownictwa Specjalistycznego na Poziomie Podstawowym zawiera załącznik nr 3.

VII. Ratownictwo medyczne

Pod pojęciem ratownictwa medycznego należy rozumieć wykonywanie w trybie pilnym, medycznych działań ratowniczych wobec osób, znajdujących się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Ratowanie życia i zdrowia ludzi stanowi najistotniejsze spośród zadań nałożonych na podmioty Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego, zwanego dalej „KSRG” i jest nieodłącznym elementem każdej dziedziny ratownictwa. Zatem działalność ratownicza podmiotów KSRG musi obejmować również ratownictwo medyczne, w szczególności, w sytuacji braku możliwości jego skutecznej realizacji przez jednostki systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM). Zakres ratownictwa medycznego realizowanego przez podmioty KSRG określony został w ustawie z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U.2006.191.1410) oraz w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu

ratowniczo – gaśniczego (Dz.U.11.46.239) i obejmuje wykonywanie przez ratowników czynności z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy. Podmioty KSRG wskazane zostały jako jednostki współpracujące z systemem PRM.

Ratownictwo medyczne w KSRG realizują:

1. Wszystkie jednostki ratowniczo-gaśnicze Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP).
2. Jednostki ochrony przeciwpożarowej, w szczególności OSP włączone do KSRG, posiadające gotowość operacyjną do podjęcia działań ratownictwa medycznego przez co najmniej 2 ratowników (w rozumieniu ustawy o PRM) w składzie zastępu ratowniczego.

Docelowo, zdolność do podjęcia działań ratownictwa medycznego powinny posiadać wszystkie podmioty KSRG.

W zależności od liczebności dostępnych ratowników i ich kwalifikacji oraz wyposażenia technicznego, podmioty realizujące ratownictwo medyczne utrzymują gotowość operacyjną poziomu A lub B, lub C.

Istotnym zadaniem jest, aby ustalić zasady i schemat wyposażania jednostek OSP w specjalistyczny sprzęt do ratownictwa medycznego oraz części zamienne (np. elektrody do defibrylatorów) i materiały opatrunkowe.

Największym wyzwaniem na najbliższe lata będzie:

1. Spełnienie normatywu wyposażenia dla ratownictwa specjalistycznego i przygotowanie OSP do realizowania ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym.
2. Spełnienie normatywu dla ratownictwa medycznego.
3. Włączanie OSP do systemu wg założonego planu (spełnienie kryteriów osobowych, sprzętowych, szkoleniowych i logistycznych).

VIII. Potencjał osobowy

Podstawą skutecznej działalności każdej OSP jest odpowiedni zasób osobowy. **Warunkiem uczestnictwa w działaniach ratowniczych jest czynne członkostwo, aktualne przeszkolenie w zakresie BHP, wyszkolenie pożarnicze, wiek w przedziale ustalonym ustawowo, a także badania lekarskie i ubezpieczenie.**

Osoby niespełniające ww. warunków będące członkami OSP mogą realizować inne zadania określone w niniejszym programie.

Jednym z warunków uczestnictwa w działaniach jest stosowne wykształcenie; w przypadku strażaków ochotników niezbędne jest ukończenie przynajmniej kursu podstawowego.

Zgodnie z przyjętymi standardami KG PSP w OSP włączonej do KSRG powinno być **co najmniej 12 ratowników** (2 obsady samochodu gaśniczego średniego) spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych będących w stałej gotowości operacyjnej.

Na terenie Wielkopolski występuje 1 OSP włączona do KSRG, w której ilość ratowników spełniających wymagania bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych jest mniejsza niż 2 obsady pojazdu, braki wynoszą 1 strażak.

Ponadto, na podstawie kryteriów KG PSP przyjęto, że ratownicy (minimum 12 w każdej OSP) powinni posiadać następujące przeszkolenie pożarnicze:

Szkolenie podstawowe – 12 (cały stan), w tym:

- naczelników – 2,
- dowódców – 2,
- kierowców konserwatorów sprzętu – 3,
- z zakresu ratownictwa technicznego – 4,
- z zakresu zabezpieczenia lądowania LPR – 4 osoby,
- kpp – 4 osoby.

Należy przy tym zaznaczyć, że poszczególni funkcyjni powinni również spełniać inne wymagania określone w odrębnych przepisach np. konserwator sprzętu (kierowca) – prawo jazdy wymaganej kategorii, zaświadczenie do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych, stosowne przeszkolenie do obsługi posiadanego specjalistycznego wyposażenia.

Analiza potrzeb OSP włączonych do KSRG wskazuje na następujące braki:

Szkolenie podstawowe - 1

- szkolenie naczelników – 17
- szkolenie kpp – 19,
- recertyfikacja kpp – 1208,
- szkolenie kierowców konserwatorów sprzętu – 23,
- szkolenie z zakresu ratownictwa technicznego – 3,
- szkolenie z zakresu zabezpieczenia lądowania LPR – 83,

Analiza potrzeb OSP spoza KSRG wskazuje na następujące braki*:

- szkolenie podstawowe – 3657,
- szkolenie naczelników – 929,
- szkolenie dowódców – 1111,
- szkolenie kpp – 1007,
- szkolenie kierowców konserwatorów sprzętu – 767,
- szkolenie z zakresu ratownictwa technicznego – 829,

* na podstawie danych z Systemu OSP

Poważnym wyzwaniem na najbliższe lata będzie uzupełnienie brakującego wykształcenia. W praktyce realizacja zadania możliwa będzie do **roku 2030**.

Kolejnym przedsięwzięciem, realizowanym równolegle, którego realizacja wymagać będzie znacznych nakładów będzie szkolenie członków OSP planowanych do włączenia do KSRG

Bardzo istotną kwestią, która uwidacznia się w ostatnich latach to problem braku systemowych rozwiązań rekompensujących przedsiębiorcom udział członków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach. Brak stosownych regulacji prowadzi do trudnych wyborów, przed którymi stają członkowie OSP i sami przedsiębiorcy, a tym samym obniża to gotowość operacyjną OSP. Rozwiązanie problemu leży w gestii ustawodawców.

W najbliższych latach poważnym wyzwaniem będzie odmłodzenie stanów osobowych ratowników w poszczególnych OSP, a co za tym idzie utrzymania ich na poziomie zapewniającym przyjęte kryteria KG PSP w zakresie wykształcenia (migracja za pracą, zmniejszające się zainteresowanie służbą ochotniczą, niż demograficzny).

Bardzo ważnym zadaniem do rozwiązania w najbliższych latach będzie osiągnięcie wymaganych normatywów wykształcenia członków OSP biorących udział w działaniach ratowniczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz ogólną procedurą dysponowania jednostek ochrony przeciwpożarowej, do zdarzeń mogą być dysponowane tylko zastępy, w składzie których znajdują się strażacy posiadający odpowiednie kwalifikacje np. przeszkolenie pożarnicze, ważne badania lekarskie, uprawnienia do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi oraz ukończone szkolenie dowódcze. **Poważnym problemem w zapewnieniu sprawności operacyjnej OSP jest brak kierowców z kat. C.** Bez kierowcy z wymaganymi uprawnieniami nie wyjedzie żaden zastęp, dlatego też konieczne jest intensywne szkolenie kierowców w zakresie prawa jazdy kategorii C oraz uprawnień do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi.

Wychodząc naprzeciw aktualnie obowiązującym trendom i wymogom należy rozpowszechniać także szkolenie w trybie e-learningowym a szkolenia i doskonalenie stacjonarne organizować w trybie weekendowym.

Zasadnym byłoby stworzyć możliwość finansowania szkoleń członków OSP ze środków Funduszu Pracy (współpraca z Powiatowymi Urzędami Pracy).

IX. Wyposażenie sprzętowe

Pojazdy pożarnicze

Ochotnicze Straże Pożarne na terenie województwa dysponują **1714 samochodami ratowniczo-gaśniczymi**, z czego ok. **34,95%** eksploatowanych jest ponad 30 lat. Rozpatrując krajowy system ratowniczo-gaśniczy, na łączną liczbę **630** pojazdów aż **123** charakteryzuje się wiekiem powyżej 30 lat.

W celu uzyskania i utrzymania wieku pojazdów poniżej 30 lat, w odniesieniu do minimalnego standardu wyposażenia OSP w KSRG, corocznie należałoby wymieniać: ok. 35 pojazdów średnich i ciężkich. Zakładając tylko wymianę pojazdów liczących powyżej 30 lat dla OSP spoza KSRG należy zakupić szacunkowo corocznie: 16 samochodów średnich i ciężkich oraz 20 samochodów lekkich.

Realizując to zadanie w takiej wielkości osiągniemy dopiero w roku 2045 wiek wszystkich pojazdów poniżej 30 lat.

Sprzęt ochrony dróg oddechowych

Realizując założenia KG PSP, w których zapisano, że OSP w KSRG ma prowadzić działania w zakresie gaszenia pożarów, w szczególności wewnątrz obiektów, każda OSP powinna posiadać minimum **4 komplety nadciśnieniowych** aparatów ochrony dróg oddechowych, co gwarantuje bezpieczeństwo ratownikom jak też skuteczność i efektywność prowadzonych działań ratowniczych. Aby zapewnić standard 4 aparatów OSP w KSRG, przy założeniu, wymiany aparatu po 15 latach corocznie należy wymieniać 87 aparatów, natomiast zakładając wymianę aparatów także dla OSP spoza KSRG należy corocznie zakupić dodatkowo 36 szt.

Odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej

W celu zapewnienia bezpieczeństwa ratownika w każdej OSP włączonej do KSRG powinno znajdować się minimum (zgodnie z przyjętym standardem wyposażenia) **12 kompletów odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej**. Aby zapewnić

ww. standard należy corocznie dla OSP w KSRG zakupić 390 zestawów, a spoza KSRG 1219 kompletów.

Pompy

Ostatnie powódzie oraz wynikająca z tego tytułu konieczność podjęcia działań ratowniczych, w szczególności pompowanie wody zanieczyszczonej, wskazała na potrzebę posiadania na wyposażeniu OSP w KSRG pomp do wody zanieczyszczonej.

W celu zapewnienia pełnej realizacji zadań przez OSP w KSRG podczas działań powodziowych i podtopień jak też osiągnięcia założonego standardu wyposażenia zasadnym jest aby OSP w KSRG posiadały **2 pompy do wody zanieczyszczonej** w celu realizacji zarówno działań ratowniczych jak też humanitarnych – druga pompa nie stanowiłaby wyposażenia samochodu gaśniczego tylko wyposażenie OSP możliwe do dostarczenia bezpośrednio na miejsce zdarzenia. Aby zachować standard wyposażenia należy corocznie dla OSP w KSRG zakupić 16 pomp, a spoza KSRG 18 szt.

Hydrauliczne urządzenia ratownicze

Zwiększający się udział OSP włączonych do KSRG w działaniach z zakresu ratownictwa technicznego podczas miejscowych zagrożeń, zwłaszcza podczas ratownictwa na drogach oraz spełnienie warunku, by najbliższa OSP od miejsca zdarzenia podjęła działanie ratownicze w czasie do 15 minut konieczne jest doposażenie OSP w hydrauliczne narzędzia ratownicze.

Z analizy danych wynika, że 19 OSP w KSRG nie posiada narzędzi hydraulicznych. Aby zapewnić standard okresowej wymiany przy założeniu piętnastoletniego okresu eksploatacji należy corocznie w OSP z KSRG wymieniać 22 zestawy narzędzi hydraulicznych.

Agregaty prądotwórcze

Zapewnienie możliwości oświetlenia terenu działań ratowniczych oraz ewentualnego podtrzymywania pracy urządzeń podczas zaniku energii elektrycznej powoduje konieczność, wyposażenia OSP włączonych do KSRG w agregaty prądotwórcze oraz najaśnice. Aby zachować standard wyposażenia należy corocznie dla OSP w KSRG jak i spoza KSRG zakupić po 16 agregatów prądotwórczych.

Zestawienie tabelaryczne rocznych potrzeb ilościowych i finansowych dla planowanych zakupów sprzętu

	Ciężkie i średnie samochody ratowniczo-gaśnicze	Lekkie samochody ratowniczo-gaśnicze	Sprzęt ochrony dróg oddechowych	Odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej	Pompy do wody zanieczyszczonej	Narzędzia hydrauliczne	Agregaty prądotwórcze
Sztuk	16	20	123	1609	34	22	32

Analizując skuteczność działań jednostek OSP (nie włączonych do KSRG) w pierwszej kolejności należy je wyposażać w pilarki spalinowe i przenośne najaśnice pozwalające samodzielnie prowadzić działania ratownicze związane z usuwaniem skutków anomalii pogodowych.

Ratownictwo specjalistyczne na poziomie podstawowym

W związku ze zdefiniowaniem normatywów i określeniem zakresu działań praktycznie nie ma obecnie OSP spełniającej stawiane wymagania sprzętowe.

*Szczegółowy plan sieci dla każdej dziedziny ratownictwa, określa **Załącznik nr 3**.*

Ratownictwo medyczne

W związku ze zmianą normatywów i określeniem zakresu działań większość OSP wymaga doposażenia posiadanych zestawów do ratownictwa medycznego (PSP-R1) oraz przeszkolenia zgodnie z Zasadami organizacji ratownictwa medycznego w KSRG.

*Standard wyposażenia ujęty został w **Załączniku nr 9**.*

X. Stan bazy OSP

Stan bazy OSP, a więc budynki, ich wielkość, standard wykorzystania oraz posiadane instalacje jest zróżnicowany.

Dla potrzeb opracowania w polu zainteresowania są szczególnie:

- a) liczba stanowisk garażowych w strażnicy,
- a) stan ogrzewania mający wpływ na możliwości użytkowania obiektu w warunkach zimowych, pozwalający na zachowanie w gotowości operacyjnej samochodów gaśniczych i innych pojazdów do celów ratowniczych przez 24 godziny na dobę,
- b) stan zaplecza socjalnego w remizach.

W 500 OSP problem stanowi brak ogrzewania strażnicy, co w konsekwencji powoduje, że w okresie zimowym nie jest utrzymywana pełna gotowość samochodów gaśniczych przez 24 godziny na dobę. Każdorazowo zadysponowanie takiej OSP do działań w okresie spadku temperatur poniżej 0°C powoduje wydłużenie czasu podjęcia interwencji

o co najmniej kilkanaście minut, ze względu na konieczność uzupełnienia środka gaśniczego (wody) w samochodzie. Z uwagi na wagę oraz wielkość środków finansowych jakie generuje realizacja tych potrzeb winny być one współfinansowane ze środków zewnętrznych np. WRPO.

Łącznie Ochotnicze Straże Pożarne użytkują 1786 strażnic, najczęściej wybudowanych własnymi siłami. W większości są to obiekty wielofunkcyjne, służące całej społeczności. Z powyższej liczby 1291 obiektów posiada ogrzewanie.

Różnie też przedstawia się tytuł prawny obiektów.

XI. Pozostała działalność statutowa

Ochotnicze Straże Pożarne były i są miejscem kultywowania tradycji narodowej, kultury i sztuki. Pod patronatem OSP funkcjonuje:

- 51 orkiestr,
- 47 zespołów artystycznych,
- 355 drużyn sportowych.

Ważna dla środowiska strażackiego jest troska o własne tradycje, sztandar, zachowanie wiedzy o ich dorobku dla przyszłych pokoleń. I tak 909 OSP prowadzi na bieżąco własną kronikę, 185 izb tradycji gromadzi eksponaty dokumentujące życie strażaków i lokalnych środowisk. Są one cennym źródłem informacji dla dokumentowania historii pożarnictwa i życia tych środowisk. Swój sztandar posiada 1035 OSP. W Wielkopolsce działają przy OSP utworzone w roku 2008 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) - 44 „Internetowe Centra Edukacyjno-Oświatowe na Wsi” oraz 25 „Wiosek Internetowych”.

OSP pełnią rolę edukacyjną, patriotyczną, wychowawczą, kultywują tradycje narodowe i lokalne, są często jedynymi ośrodkami postępu cywilizacyjnego w małych miejscowościach.

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze

W działalności Związku OSP RP ważne miejsce zajmuje praca z młodzieżą. MDP działają przy OSP, w szkołach - w miejscu zamieszkania. Przy OSP w Wielkopolsce funkcjonuje 1005 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP) liczących ponad 13,4 tys. członków

w tym ponad 5,2 tys. dziewcząt. W ostatnim roku ponad 0,7 tys. spośród nich stało się pełnoprawnymi członkami OSP. Drużyny te stanowią „zaplecze logistyczne” dla ratowników.

Zadania MDP - wg „Regulaminu organizacyjnego MDP” to:

- a) udział w zapobieganiu pożarom przez oddziaływanie na środowisko w celu przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- a) podnoszenie wiedzy i umiejętności swoich członków w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej,
- b) organizowanie działalności kulturalno-oświatowej w środowisku z uwzględnieniem problematyki ochrony przeciwpożarowej, w tym m.in. prowadzenie kącika pamięci, kroniki, sprawowania opieki nad weteranami OSP, grobami poległych strażaków itp.
- c) rozwijanie sprawności fizycznej poprzez uprawianie różnych dyscyplin sportowych i turystyki,
- d) podejmowanie i realizacja innych zadań pożytecznych dla ochrony przeciwpożarowej i drużyny oraz macierzystej OSP,
- e) działalność wolontariacka.

Formy propagowania ochrony przeciwpożarowej realizowane przez OSP i Związek OSP RP to:

- Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”,
- Obozy szkoleniowo-wypoczynkowe młodzieżowych drużyn pożarniczych,
- Zawody sportowo-pożarnicze OSP wg regulaminu polskiego,
- Zawody sportowo-pożarnicze OSP i KDP wg regulaminu CTIF,
- Zawody sportowo-pożarnicze MDP wg regulaminu CTIF,
- Zawody MDP w sportach obronnych,
- Regionalne Przeglądy Orkiestr OSP i Ogólnopolski Festiwal Orkiestr OSP (organizowane w cyklu dwuletnim),
- Regionalne Spotkania Zespołów Artystycznych OSP i Ogólnopolskie Spotkania Zespołów Artystycznych OSP (organizowane w cyklu dwuletnim),
- Festiwal Piosenki Strażackiej,
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Zapobiegajmy Pożarom”,
- Warsztaty artystyczne dla laureatów Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Zapobiegajmy Pożarom”,
- Ogólnopolski Konkurs Kronik OSP,
- Konkurs na pamiętniki, wspomnienia, relacje i opracowania „Z dziejów OSP”,
- Konkurs na prace popularnonaukowe i badawcze dotyczące historii pożarnictwa,

- Aktywność w zakresie upowszechniania turystyki regionalnej,
- Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Turnieje Sportowe.

XII. Finansowanie działalności OSP

Pokrywanie kosztów finansowania Ochotniczych Straży Pożarnych regulują w szczególności przepisy rozdziału 6 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991r. (tj. .Dz.U. Nr 178, poz.1380 z późn. zm.).

Z punktu widzenia bieżącego funkcjonowania Ochotniczych Straży Pożarnych najistotniejsze jest finansowanie ich działalności przez jednostki samorządu terytorialnego. Zapisy ustawy o ochronie przeciwpożarowej stanowią, iż koszty: wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia, w tym BHP, zapewnienia gotowości bojowej OSP, bezpłatnego umundurowania członków OSP, ubezpieczenia, badań lekarskich, **ponosi gmina.**

Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej wynikają także z treści ustawy o samorządzie gminnym, które zaliczone zostały do zadań użyteczności publicznej gminy. Z powyższymi przepisami powiązane są normy dotyczące sposobów finansowania przedsięwzięć ze środków publicznych. Zastosowanie tu mają przepisy ustawy o finansach publicznych.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej „*Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać Ochotniczym Strażom Pożarnym środki pieniężne w formie dotacji*”. Przepis ten dotyczy wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, a więc szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Źródła finansowania działalności statutowej OSP jakie dostępne są w obecnym stanie prawnym to:

- budżet państwa,
- samorządy terytorialne,
- fundusze ochrony środowiska,
- składki członkowskie,
- darowizny (pieniężne i dary rzeczowe),
- dotacje ze środków publicznych i prywatnych (granty, programy celowe, Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży, fundusze celowe, środki unijne itp.),
- sponsoring,

- odpisy 1% podatku dochodowego od osób fizycznych (organizacje pożytku publicznego),
- zbiórki publiczne, kampanie,
- dochody z majątku organizacji, inwestycje kapitałowe,
- dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego,
- dochody z działalności gospodarczej,
- spadki, zapisy,
- inne źródła: kredyty, pożyczki, itp.

XIII. Plan rozwoju OSP

1. Obszar ratowniczy

W przedmiotowym obszarze, biorąc pod uwagę analizę potencjału OSP włączonych do KSRG, ich stan wyszkolenia, wyposażenia i wyekwipowania niezbędne jest ustandaryzowanie funkcjonowania OSP poprzez::

- Doposażenie istniejących OSP do obowiązującego normatywu, w tym ratownictwa specjalistycznego i medycznego,
- Odmłodzenie oraz wymiana przestarzałego sprzętu,
- Doszkolenie członków OSP do przyjętego standardu,
- Włączenie kolejnych OSP do KSRG wg przyjętych planów, połączone ze spełnieniem standardów KG PSP,
- Kontynuacja kampanii promującej członkostwo czynne w OSP celem zapewnienia optymalnych obsad osobowych OSP,
- Poprawę bazy lokalowej OSP, w szczególności w zakresie całodobowej gotowości pojazdów,
- Specjalizowanie i profilowanie działalności OSP, w tym z zakresu ochrony ludności,
- Rozwój bazy szkoleniowej i optymalizacja systemu szkolenia w tym poprzez dalszy rozwój e-learningowego systemu szkolenia,
- Zwiększenie mobilności OSP m.in. poprzez angażowanie pracowników jednostek organizacyjnych gminy lub zakładów, których gmina jest organem założycielskim.

W ramach programu uzupełnianie w sprzęt, urządzenia i wyposażenie oraz szkolenia w OSP realizowane będzie w oparciu o następujące priorytety:

- Doposażenie i wymiana pojazdów pożarniczych.
- Osiągnięcie standardu wyposażenia w zakresie ratownictwa specjalistycznego na poziomie podstawowym, zgodnie z przyjętym planem sieci.
- Uzupelnienie braków sprzętowych i szkoleniowych w zakresie ratownictwa medycznego
- Uzupelnienie pozostałych braków szkoleniowych.
- Uzupelnienie i okresowa wymiana odzieży specjalnej i środków ochrony indywidualnej ratowników (ubrania specjalne, buty specjalne, rękawice specjalne, hełmy, kominiarki niepalne),
- Uzupelnienie i okresowa wymiana aparatów ochrony dróg oddechowych,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana hydraulicznych narzędzi ratowniczych,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana pomp do wody zanieczyszczonej,
- Uzupelnienie i okresowa wymiana agregatów prądotwórczych.

2. Standardy wyposażenia i wyszkolenia

Minimalny standard dla OSP w KSRG i przewidzianych do włączenia do KSRG przedstawia poniższa tabela (w oparciu o analizę KG PSP)

Minimalny standard wyposażenia:

- Co najmniej średni samochód ratowniczo-gaśniczy z wyposażeniem posiadający moduł techniczny lub samochód gaśniczy średni i samochód techniczny z wyposażeniem, o okresie eksploatacji poniżej 30 lat (od daty produkcji bądź karosacji/zabudowy), umożliwiającej realizację założonych działań ratowniczych.
- System selektywnego alarmowania wraz z powiadamianiem SMS lub inny równoważny,
- zestaw hydrauliczny,
- aparaty ochrony dróg oddechowych (ODO)– 4 szt.,
- sygnalizatory bezruchu)– 4 szt.,
- sprzęt oświetleniowy (agregat min. 2,2 kW (trójfazowy) + najaśnice)
- drabina wysuwna lub 4 nasadkowe,
- radiotelefony nasobne – 3 szt.,
- pilarka do drewna,
- pompa szlamowa,
- wyposażenie medyczne do poziomu ujętego w planie sieci ratownictwa medycznego (załącznik nr 8),
- odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej min. 12 kpl. (ubranie specjalne, ubranie koszarowe, buty specjalne, hełm, rękawice specjalne, kominiarka niepalna),
- latarki – 2 szt.

Standard wyszkolenia

- podstawowe – 12 osób,
- dowódców – 2 osoby,
- ratownictwa technicznego - 4 osoby,
- kierowców konserwatorów sprzętu - 3 osoby,
- kwalifikowanej pierwszej pomocy - 6 osób,
- zabezpieczenia lądowania LPR - 4 osoby,
- naczelników - 2 osoby.

Liczba ratowników – min. 12

Z uwagi na istotną rolę jaką pełnią OSP w środowiskach lokalnych, w celu zapewnienia ich rozwoju, zachodzi potrzeba przyjęcia standardów. **Kolejność zaspokajania potrzeb sprzętowo-szkoleniowych powinna następować w oparciu o priorytety operacyjne wynikające z aktualnych analiz zagrożeń zabezpieczenia operacyjnego poszczególnych powiatów w tym między innymi ilości wyjazdów oraz z uwzględnieniem realizacji zadań o charakterze prewencyjnym.**

Minimalny standard dla OSP spoza KSRG**Standard wyposażenia:**

- samochód ratowniczo-gaśniczy ze zbiornikiem na wodę lub specjalny, nie starszy niż 30 lat wyposażony w radiotelefon przewoźny,
- aparaty ODO z sygnalizatorami bezruchu – 2 szt.,
- drabina wysuwna lub 4 nasadkowe,
- radiotelefony nasobne – 2 szt.,
- pilarka do drewna,
- pompa szlamowa,
- agregat prądowórczy 2,2 kW wraz z masztem oświetleniowym 2 x 500 W,
- zestaw PSP R-1,
- odzież specjalna i środki ochrony indywidualnej min. 12 kpl. (ubranie specjalne, ubranie koszarowe, buty specjalne, hełm, rękawice specjalne, kominiarka niepalna),
- latarki – 2 szt.

Standard wyszkolenia

- jak dla OSP w KSRG jednak bez szkoleń LPR i technicznych (nie dotyczy OSP posiadających sprzęt techniczny).

Liczba ratowników – min. 12

Biorąc pod uwagę niejednokrotnie konieczność wykonywania przedsięwzięć niestandardowych oraz czynności specjalistycznych proponuje się następujące dodatkowe

funkcje – możliwe do realizacji przez wybrane OSP. Jednocześnie proponuje się aby ustalanie dodatkowej funkcjonalności wynikało z potrzeb lokalnych (zagrożeń) lub wskazań wynikających z potrzeb Wojewódzkiego Odwołu Operacyjnego.

Propozycja profilowania OSP spoza KSRG do realizacji wąskiego zakresu zadań ratowniczych

- zaopatrzenie wodne,
- zaplecze logistyczne,
- przeciwpowodziowe,
- owady błonkoskrzydłe,
- zwalczanie skutków wichur,
- zwalczanie skutków intensywnych opadów,
- gaszenie pożarów w przestrzeniach nieurbanizowanych np. pożary lasów.

Ratownictwo specjalistyczne poziom podstawowy

Wprowadzone przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego określiły minimalny standard wyposażenia dla ratownictw:

- *wodnego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 4,*
- *chemiczno-ekologicznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 5,*
- *wysokościowego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 6,*
- *działań poszukiwawczo-ratowniczych – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 7,*
- *technicznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 8,*
- *ratownictwa medycznego – szczegółowy normatyw ujęty w załączniku nr 9.*

Docelowo do końca 2030 wszystkie podmioty KSRG będą realizowały działania na poziomie podstawowym w wszystkich dziedzinach ratowniczych.

Ratownictwo medyczne

Standard kwalifikacji i liczebności ratowników

Dla poziomu gotowości A:

co najmniej 8 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników dla zapewnienia w składzie zastępu podejmującego interwencję co najmniej 2 ratowników.

Dla poziomu gotowości B:

co najmniej 12 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników dla zapewnienia podjęcia interwencji przez co najmniej czteroosobowy zastęp składający się w całości z ratowników.

Dla poziomu gotowości C:

co najmniej 12 strażaków powinno posiadać uprawnienia ratowników, a co najmniej 8 powinno posiadać uprawnienia instruktora ratownictwa medycznego dla zapewnienia podjęcia interwencji przez co najmniej sześćosobową sekcję składającą się w całości z ratowników, w tym co najmniej 2 instruktorów ratownictwa medycznego.

Kolejność zaspokajania potrzeb sprzętowo-szkoleniowych powinna następować w oparciu o priorytety operacyjne wynikające z aktualnych analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego opracowywanych na terenie poszczególnych powiatów.

XIII. Edukacja dla bezpieczeństwa

- Włączenie członków OSP do Wielkopolskiego Programu Zapobiegania i Walki z Pożarami – Edukacja i Profilaktyka Pożarowa, w tym promowania bezpiecznych zachowań, organizowania akcji prewencyjnych i edukacyjnych, organizowania dni otwartych strażnic itp.
- Włączenie się członków OSP w przeglądy bezpieczeństwa pożarowego organizowanego przez samorządy przy współdziałaniu lokalnych komend – po uzgodnieniu zasad.
- Kształcenie liderów OSP.
- Podnoszenie świadomości o zagrożeniach wynikających z problemów alkoholowych i narkomanii.

Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze

- W przypadku braku młodzieżowej drużyny pożarniczej zaleca się jej utworzenie i prowadzenie przy każdej OSP. Nieodzowne jest zwiększenie włączenia w działalność straży kobiet.
- tworzenie warunków do rozwoju i szkolenia młodzieżowych drużyn pożarniczych przy OSP m. in. poprzez takie działania jak:

- organizowanie obozów szkoleniowych dla członków młodzieżowych drużyn pożarniczych, w tym wdrożenie „Regulaminu zdobywania specjalności pożarniczych”,
- tworzenie i publikowanie materiałów szkoleniowych dla MDP w Internecie,
- kontynuacja i rozwijanie gminnych, powiatowych i wojewódzkiego Rajdu MDP,
- popularyzowanie udziału wielkopolskiej młodzieży w Ogólnopolskim Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom” oraz w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Zapobiegajmy Pożarom”,

XV. Optymalizacja bazy lokalowej

- Dążenie do spełnienia standardu technicznego strażnic (propozycja poniżej).
- Zapewnienie odpowiedniego zaplecza multimedialnego.
- Zabezpieczenie łącz internetowych i miejsc do doskonalenia zawodowego.
- Dostosowanie obiektów strażnicy OSP do wymagań BHP.

Standard strażnicy dla OSP w KSRG

- **co najmniej dwa stanowiska garażowe,**
- **ogrzewanie, w tym stanowisk garażowych,**
- **zainstalowany system selektywnego alarmowania,**
- zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników (boksy dla strażaków z osobistym umundurowaniem, łazienki, sanitariaty, natrysk, pralka itp.),
- miejsce do ćwiczeń,
- obiekt poddany termomodernizacji.
- pralnia do ubrań specjalnych – min. 1 na gminę,

Standard strażnicy dla OSP spoza KSRG

- co najmniej jedno stanowiska garażowe,
- ogrzewanie, w tym stanowisk garażowych,
- zainstalowany system selektywnego alarmowania.

W miarę możliwości:

- zaplecze socjalne dla co najmniej 12 ratowników (boksy dla strażaków z osobistym umundurowaniem, łazienki, sanitariaty, natrysk, pralka itp.),
- miejsce do ćwiczeń,
- obiekt poddany termomodernizacji.

XVI. Popularyzacja wolontariatu

Zagadnienie to winno być realizowane poprzez:

- Podejmowanie bieżącej współpracy z mediami w celu informowania społeczeństwa o działaniach OSP podejmowanych na rzecz lokalnych społeczności.
- Przygotowywanie materiałów informacyjnych o różnym charakterze (informacji prasowych, broszur itp.),
- Tworzenie i prowadzenie stron internetowych OSP,
- Przygotowywanie wystaw, konferencji, sympozjów,
- Kształcenie liderów OSP,
- Korzystanie z innych środków na ochronę przeciwpożarową.

XVII. Obszar rozwoju kultury

W przedmiotowym obszarze przyjmuje się jako wiodące następujące przedsięwzięcia:

- Rozwój orkiestr i zespołów artystycznych poprzez udzielanie pomocy merytorycznej, w tym organizowanie szkoleń i warsztatów dla kapelmistrzów, kierowników oraz animatorów kultury, organizowanie przeglądów, festiwali, koncertów itp. amatorskiego ruchu artystycznego,
- Promowanie imprez okolicznościowych i patriotycznych poprzez pomoc w organizacji uroczystości patriotycznych, religijnych oraz strażackich, szczególnie upamiętniających historię najstarszych OSP z prezentacją ich dorobku.
- Organizowanie spotkań, szkoleń, narad dla działaczy w celu pogłębienia wiedzy i wymiany doświadczeń.
- Kulturowanie dorobku wielu pokoleń członków OSP i Związku OSP RP.
- Kontynuowanie i rozwijanie działalności historyczno-muzealnej oraz dokumentacyjnej. Wsparcie dla idei i rozwoju kronikarstwa realizowanego w Wielkopolskim Klubie Kronikarza.
- Zwiększanie liczby wydawnictw prezentujących materiały historyczne oraz tworzenie warunków ułatwiających powstawanie nowych izb tradycji OSP.
- Rozwinięcie współpracy z Wielkopolskim Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach oraz lokalnymi placówkami muzealnymi w celu uzyskania merytorycznej wiedzy

na temat prawidłowego przechowywania, opisywania i katalogowania oraz udostępnienia społeczności lokalnej zgromadzonych eksponatów.

- Stworzenie bazy i opisanie izb tradycji OSP oraz umieszczenie tej informacji na ogólnodostępnej stronie internetowej.

XVIII. Zarządzanie programem

Wdrożenie programu, jego monitorowanie, pozyskiwanie środków na realizację celów wymagać będzie wprowadzenia odpowiednich mechanizmów. W praktyce proponuje się przyjmowanie rocznych planów realizacyjnych oraz ewaluację ich realizacji po zakończeniu roku kalendarzowego. Realizacja celów programu wymaga współpracy na szczeblu województwa władz Oddziału Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Wielkopolskiego im. generała Stanisława Taczaka, Kierownictwa Komendy Wojewódzkiej PSP z władzami Samorządu Województwa i służbami Wojewody. Wszelkie przedsięwzięcia, które dotyczą działalności operacyjnej wymagać będą ścisłej współpracy komend miejskich i powiatowych PSP, zarządów oddziałów Związku OSP RP i Zarządów OSP z władzami samorządów gmin i powiatów.

Przy określaniu potrzeb na poszczególne lata należy kierować się:

- **realnymi brakami wyposażenia OSP ujętych planie sieci jednostek przewidzianych do realizacji ratownictwa specjalistycznego ma poziomie podstawowym, następnie należy uzupełnić ten normatyw we wszystkich OSP w KSRG,**
- **w przypadku zakupu pojazdów należy stworzyć ranking, który będzie się opierał m.in. na:**
  - **możliwościach finansowych** (zarówno własnych, samorządowych jak i ze źródeł zewnętrznych),
  - **konieczności spełnienia min. wymagań w zakresie liczby przeszkolonych ratowników – 6 i kierowców operatorów - min. 1 oraz min. 1 dowódca ,**
  - **liczby obsługiwanych zdarzeń danej OSP**
  - **liczby oraz wieku posiadanych pojazdów,**
  - **potrzebach doposażenia wynikających z potencjalnych zagrożeń.**

XIX. Załączniki

Załącznik nr 1. Ochotnicze Straże Pożarne włączone do KSRG (stan 31.12.2019)

Załącznik nr 2. Udział w działaniach ratowniczych jednostek OSP w roku 2019

- włączonych do KSRG

- pozostałych

Załącznik nr 3. Ratownictwo specjalistyczne – plan sieci. Poziom podstawowy (stan kwiecień 2020)

Załącznik nr 4. Zasady organizacji ratownictwa wodnego w KSRG

Załącznik nr 5. Zasady organizacji ratownictwa chemiczno – ekologicznego w KSRG

Załącznik nr 6. Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG

Załącznik nr 7. Zasady organizacji działań poszukiwawczo – ratowniczych w KSRG

Załącznik nr 8. Zasady organizacji ratownictwa technicznego w KSRG

Załącznik nr 9. Zasady organizacji ratownictwa medycznego w KSRG

Załączniki w wersji elektronicznej.

Podpis:

Prezes
Zarządu Oddziału Wojewódzkiego

Eugeniusz Grzeszczak

